

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 61 (1947)

Artikel: Giob, l'etern : gö dramatic in tschinch acts
Autor: Gaudenz, Men
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-216125>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 07.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Giob, l'etern

Gö dramatic in tschinch acts da dr. Men Gaudenz

Persunas:

I. La famiglia da Giob:

Töna Giob, ün rich fabricant, hom stimà e pietus
la duonna da Giob
lur figl primogenit, nubil, schlaschà, chasand sulet in seis
chastè, cun la seguainta servitud:
ün chambrer
ün claver
ün cuschinunz ed
üna cuschinunza
ün arlekin

Quaist figl arrandscha aint il prüm act ün bal mascrà,
al qual vegnan eir:

duos figlias da Giob cun lur homens
duos figls da Giob cun lur duonnas, üna da las qualas:
la brüt, giova eir aint' il III e Vavel act cun duos infants,
ün ravarenda, intim ami da Giob
ün oter intim ami da Giob

II. Las figüras da l'infiern:

il satan sco mefisto, diavel, paur, mareschal e guardian da
praschun.
il manader pittur
il dimuni colonel
il praschuner cornà e trais oters dimunis
ün tamburin e sudada

III. La figüra dal tschêl:

ün anguel

IV. Oters giovaduors:

*ün general ester ed ün pêr sudats da truppas estras
 ün praschuner
 ün directer da las fabricas da Giob
 ün mess
 üna mattina ed ün pitschen cor d'infants*

Remarcha: Siand il toc forsa ün pa lung, sarà que plü avangius da laschan our tscherts tocs per il gö. Chenüns tocs ais sur-laschà al redschissur. Percunter n'ha eu miss in virgulettas [] tscherts tocs cha nus vain omiss pro nossa rapreschantaziun a Scuol, que chi as ha demussà sco favuraivel.

[Prolog

(Il scuttunz [souffleur] vain our da sa zoppa davant las tendas nan e disch sü o legia giò dal manuscrit):

Stimats preschaints, Vus mas dunnans
 Vus homens, giuvnas ed infants:
 Eu s'fetsch bivgnond ed As salüd!
 Cha zuond nombrus a nos invüd
 eschat seguits e gnüts a vair,
 que'ns fa, poss dir, ün grand plaschair.
 Da Giob l'istorgia, in modern,
 nus as mussain, perche etern
 viva quel tip ed as renova.
 Da que nus As daran la prova.
Nos Giob ais eir zuond benestant.
 D'üsaglias ais el fabricant,
 e raps sco crappa el guadagna
 e pudess viver in cuccagna.
 Ma sco bandus ed hom crettaivel,
 viva'l modest e charitaivel,
 ais grat a Dieu per mincha dun
 ed as consoul' in uraziun.
 Percunter nu sun seis infants
 sco el — dad anim — uschè grands!

Dafatta brich', a l'incuntrari,
lur spiert mundan ais temerari.
I tscherchan be il giodimaint,
vivan sco nars be per quai aint.
Al primogenit incuntrain
güst i'l prüm act cha nus giovain.
Quel ün chastè sulet abita
e main' üna schlaschada vita,
insembel cun sa servitud,
dal vegl bap spredscha'l la virtud!
Il rest vezzain in pac momaint.
A tuots: bler, bun divertimaint!

(Il scuttunz svanischa davo las tendas aint, chi as rivan pel prüm act.)]

PRÜM ACT

Prüma scena

(Üna granda sala luxuriusa. Aint in üna pultruna d'üna vart, dasper üna maisina ais tschantà ün giuven signur, figl da Giob, chi vain nomnà qua: patrun. El para ün pa stuorn ed ha davant sai üna carafja ed ün magöl cun vin. El baiva.)

Patrun (cun spredsch): Laschain chi gir' il muond intuorn!
cha'l diavel s-choda pür seis fuorn!
Eu vögl giodair, cha invlüdanza
preserv' il spiert da mattidanza.
Per festagiar meis cumplian
n'ha fat ün bel fantastic plan.

(El sta siü e clama our dad üsch):

Hei gliedramainta, servitud
gnit svelt, o ch'eu s'di la virtud!

(El tuorna pro la maisina e baiva sün pè):

O alcohol, tü esch per mai
illa s-chürdüm sco cler sulai,
Tü portast sco da fö ils razs
cun mincha cun cha eu gulaz.

Seguonda scena

(*Chambrer, claver, cuschinunz e sia duonna e l'arlekin aintran.*)

Chambrer: El m'ha clamà, signur patrun?
M'annunzch preschaint, eu quia sun!

Claver: Scha Seis cumands van pro al schler,
schi sun eu qua, devot claver!

Cuschinunz: Eu sun adüna sün meis post
e da'L servir saimper dispost.
Be cur ch'El voul, a mai El chatta
affatschendà dasper ma platta!

Sia duonna: In duos allà nus saimper stain,
cur cha meis hom nun es güst plain
e va dand uondas sco 'na muos-cha,
quist pover nar (*vers seis hom*) figüra suos-cha!

Arlekin: Siand pel solit El cuntaint
schi m'absantet eu ün momaint,
fand sco ün nar e pover bluord
a quaista duonn' ün pa la cuort.
Cur cha seis hom ais giò'n murütsch
schi bain suvent am dà'l' ün bütsch.
Meis sar patrun, eu n'ha adüna
da pisserar per buna glüna!
El douvr' ün nar per dar cuffort!
Per dir nardats nu's douvr' ün scort!

Cuschinunz (*imnatschand cul puogn vers l'arlekin*):
Guarda, toc nar, malign e fos!
Voust bain laschar ma duonn' in pos.
O cha cugnuoscharast meis puogn,
aint illa lozza chatsch teis gruogn!

Patrun: Taschai chamön, tadlai attents,
e nu'm gnit qua impertinents.
Cumand: Eu vögl vair allegria,
eu vögl tgnair granda cumpagnia!
Nus vulain far ün carnaval
Cul qual nu's chattarà congual.

Claver! chi cula a standschain
 vin e vinars, sco chi convain
 e grandas zennas impustüt
 vuless chi saja qua condüt!
 Vus cuschinunz, per l'appetit
 past luxurius fat be subit,
 mazzai pullam, vadès e bouvs
 e nu spargnai cun painch ed ouvs.
 Meis bap, quel ais ün rich signur,
 tras sforzs dad oters e süjur!
 Instant ch'el ura, profitain
 e consümain infin cha 'vain!

A r l e k i n : Trarà, trarà, 'na festa quai darà!
 Eu savur fingià l'odur
 dal grand past da meis signur!
 E per stüder mia sai
 Hoz nu lich eu la parai.

P a t r u n : Tü chamberer cuorr' in cità,
 va bannind da chas' in chà
 ed invüda la nöblia
 da gnir qua in cumpagnia.
 Nus lain far ün grand tramagl
 da mezdi infin mamvagl!
 Cha minchün cun chamma lesta
 vegna quia a far festa.
 Ed eu vögl cha tuot s'vestesch
 ed as mascr' in granda prescha,
 cha que saj' üna parada
 quella leida mascarada!
 Clama tuot mia fradgianza,
 cha in buna abinanza
 possans ils plaschairs dal muond
 ans cuir e giodair zuond!

(*Il chamberer parta cun ün inclin.*) (*Baderland sco da per sai*):

Oo, eu vögl am intutir
 e tuots dubis vögl bandir!

Arlekin: Saparlot, quist hom ais scort,
 cha el s'ha già inaccort
 cha la vit' es be chapara
 per as stender illa bara!
 Eu — il nar! — at di: profita
 ant chi't schmütsha tia vita!

(*Vers la servitud*):

Tiri-ti, tiri-ti-ti,
 Vais chapi? Schi it subit,
 cha'l nu vegna amo grit.

Tuots: Schi, nus giain, nus festinain,
 Cha que dà granda lavur (*cun retgnüda ironia*):
 Venerà, stimà signur!

Arlekin: Eir eu cuor, cha quella duonna
 infidel' nun am suppuona!
 Vögl güdar a trar our pennas
 dals pulets, al svödazennas. (*Tuots partan.*)

Terza scena

Patrun: O, schi it, cha propch' il muond
 ais plü quader co raduond.
 Eu craj bod cha tuot chi sbatta,
 svess ün nar da nar am tratta.
 Che s'po far? be s'inaivrir,
 scha da suldüm nu's voul murir!

(*Stübgia ün momaint.*)

[Tuot in patri' ais vout suotsura!
 — Be il bap devot, quel ura,
 ur' ed ura tuottadi,
 cha al vair s'vein amati.
 Craja cha cun que s'as possa
 megldrar dal muond la povra scossa!
 [Qua sun partits chi tössi s'dessan,
 scha pitschnas spranzas be avessan
 da pirantar lur inimi
 e sur da tuots regnar ün di.

Mincha mez paress fich bun,
 scha quel güdess a l'ambiziun
 da gnir daplü co'ls conumans!
 Tuots buns cussagls restessan vans!
 Imincha nar craja dad esser
 almain tant scort sco ün professer
 e minchün raspa per seis sach,
 lasch' il vaschin in seis impach.
 Da far figüras tridas, suos-chas,
 nu'l's fa plü mal co coppar muos-chas.
 Be pacs, guidats da fantasia,
 tscherchan dal tschêl la signuria
 e crajan là da gnir beats,
 cur cha lur corps sun suotterrats,
 sömgiand, sco anguels — cheus da biera! —
 da far in tschêl granda carriera
 e da gnir là grands superiurs
 comblats d'medaglias ed onurs. Ha, ha, ha, ha!]]
 Però serrà cun set sagels
 ais l'avegnir perfin a quels.]
 Cha nus stain viver, que ais tschert,
 ma'l temp da vita passa spert.
 Nossa vita es conguala
 ad ün sömmi vöd e van,
 ella be qualchosa para
 al sömgiader crastian.
 Ma ell' ais pür fantasia
 da rampuogn e da fadia.
 Scha guinchir voust quaista sort
 giod' avant co esser mort,
 gioda bain teis cuort tempet,
 que am disch meis san inclet,
 pür fa flot e fa baracca
 fin al di chi vain la fiacca,
 lura dir almain poust tü:
 Quai ch'eu n'ha gnü, quai n'haja gnü!
 Pac t'importa, scha ils verms
 pro'l vaschè nu mettan terms.

Quarta scena

(*Il diavel cumpara, vesti da Mefisto e vain aint fand inclins.*)

S a t a n : Mas reverenzas, grand signur!
 Eu Al ingrazch fich per l'onur
 cha El m'ha fat cun Seis invid
 da gnir a festa. Eu'L salüd:
 [Per evitar cha temm' as clappa
 n'ha trat suraint eu quista chappa. —]
 El ha radschun, be'l giodimaint
 ha sün quaist muond alch fundamaint!
 I nu dà meglde, crajer po'L
 co 'na sborgnetta d'alcohol,
 co bellas duonnas, meis signur,
 co ballaröz e dutsch' amur,
 co'l gö da chartas e da dats:
 Que han savü già'l's antenats!
 Scha l'ultim eir, l'orma s-chaldada
 tress qua o là perfin la spada.
 Che distracziun, che allegria!
 Dal gust tuot squass' in mai e ria!

P a t r u n : Che tip curius, saint sco anguoscha,
 ma'm para be ch'eu t'il cugnuoscha.
 Meis char signur, o dit ün sich,
 Vus preschantà nu'S vaivat brich.

S a t a n : Ha, ha, ha, ha, di cun lubgentscha:
 Tschert, Vus farat ma cugnuschentscha!
 — Ma scha meis nom As interessa,
 schi natüral ch'eu dun l'adressa.

(*El piglia üna cartina our da gigliooffa e la tendscha via vers il signur.*)

Be giavüsches, Vus m'inclegiais,
 cha hoz meis nom nu gniss palais!
 Incognito pro bals mascrats
 sun ils plaschairs sco radublats.

(*El surdà la cartina.*)

Mettà'l in glioffa, fat il bain!
 Fin a mamvagl, ans cugnuoschain!

Tschinchavla scena

(I s'oda la musica chi s'approssma ed aintra sunand, seguida da blers invidats costümats chi rapreschaintan ils pövels d'Europa. Tanter quels ais la fradglianza dal patrun chi as demuossa sco plü da chasa e vain vers el salüdand culs mans.)

Patrun : Bainvgnüts pro mai, bainvgnüts meis chars
 bainvgnüdas souris, bainvgnüts meis frars,
 bainvgnüts vus tuots, bainvgnüts vaschins,
 bainvgnüts, amis e citadins,
 bainvgnüts, cha per meis cumplion
 ün bal mascrà faran ingon,
 ün veritabel grand tschütschaiver
 cun da mangiar e cun da baiver,
 grand giodimaint, cun blers inchants!
 Postà n'ha eu eir musicants.

Balland, bavand in abundanza,
 van tuots pissers in invlüdanza.
 Schi pür mangiai, quaint ais miss maisa,
 nun agradir, que'm füss offaisa.

— Meis bap munaida ha zuond blera,
 Pudains sguazzar sco spander glera!

I. frar : Schi, meis char frar, tü hast radschun,
 Que's disch sen pratic e cour bun.
 Quels chi ramassan quia s-chazis
 sun povers nars e grands tamazis!

II. frar : Brav, char Tumasch, que's fundamaint!

(*Vers ils oters*) : Eu giavüsch bun divertimaint
 a tuot la legra cumpagnia.
 Sü, schi ballain, che allegria!

I. sour : Tadlai, fradgliunzs, che disch nos bap,
 el chi as tegna al custab
 da sia Bibl' e voul ch'eir nus
 sajan modests, da sen bandus?

II. sour : Scha el savess, schi gniss el grit.
 Nu füssa meglider, meis chars, dit,
 scha nus, trats aint a la modesta
 nu fessan uschè granda festa?

La duonna dal seguond frar (brüt) :

Eu craj, tadlai, cha fetschans letta
 da star acqua be 'na pezzetta,
 lur' ans retrar be adascus!
 Per bap chi ais uschè serius
 e tegna tant sün bun deport,
 ans trapland qua: que füss sa mort!

S atan : Hi, hi, ma dit che fantasia,
 da dir cha ün sich allegria
 pudess puchà manar sün terra
 e nu plaschess (*cun schnöss*) in l'ota sfera!
 Mas signuras, preferissas
 da dvantar diaconissas,
 schi be dit, eu sun abat;
 per vus in clostr' ün post eu chat!
 Ma nu gnit cun filistoccas,
 fat ballar intuorn las schoccas,
 cha i's dauzan! Che dalet!
 O cui'ns ün plaschairet.

P atrun : Sours e frars, laschai ils dubis,
 e'ns cuin noss gös e ludis
 cha la festa sarà flotta!
 E nos bap cun sa marotta
 dad urar, absoluziun
 dad obtgnair ais sgüra bun,
 cha nus tuots cur eschans stanguels
 da ballar, dvantaran anguels.
 Ün eviv' a tuot la banda!
 Dai, sunai sü l'allemanda.

(*Ils pêrs as unischan e jan l'allemanda cun grands spargamaints. Davo fini quella:*)

Uoi, mas giuvnas da virtüd,
 Uoss' al past a tuots invüd.
 Schi sunai la polonaisa,
 cha nus giajan tuots a maisa.

(*Fan üna part da la polonaisa e passan lura oura a periglia. Var duos o traïs homens chi nu ballan e'l diavel restan inavo.*)

Sesavla scena

- I. hom : Eu n'ha chartas da giovar
 Sa cha eu nu sa ballar,
 o pel vair' o per chaprizi,
 minch' uman sto avair seis vizi!
- II. hom : Char ami, que sun nardats,
 eu manà n'ha qui' ils dats,
 ma paschiun, quell' ais il gö,
 ideal sublim, plain fö.
- Sat an : Degns cumpagnis, üna troclina
 n'ha eu qua cun cocaine.
 Quell' ils vizis tuots curuna!
 I'l tscharvè que bod rabluna
 e magnifics sömmis 'vais!
 Transportats aint ils pajais
 spert sarat, da fantasias,
 dutchs accords e melodias
 udirat, e plains ardur,
 sentirat, il clam d'amur!
- Tuots : Giain, o giain, profuonda lozza
 da tuots vizis, nu'ns sculozza.
 Be in quella chafuollezza
 chattaran nus cuntantezza! (*Van.*)

Settavla scena

(*Aint da l'üsch, our dal qual ils oters sun its oura vegnan aint il claver e'l chamberer, davo eir il cuschinunz, la cuschinunza e'l nar.*)

Camarier : Uossa füss 'la spisgiantada
 quist' onorica brajada!
 Ais que güst? La signuria
 viv' in tanta luxuria,
 e nus oters, ils povrets
 stain servir sco pudalets?
 Els ans trattan sco murdieus
 e's dan ajers sco tants Dieus!

Cuschinunz: Propcha vair' ais tia ditta!
 Quels adün' han bella vita!
 Sch'ün da nus baiv' ün magöl,
 schi ans guardan da nosch ögl.
 Ma *els* lappan sco'ls vadès,
 saimper plains sun quaists utschès.

(*Pro'ls ultims pleds aintra eir sia duonna chi al guarda sco sch'ella l'avess tscherchà.*)

Duonna (*vers seis hom*): Aa, esch quia, toc svarlass,
 a tai t'a dia ot e bass:
 Cur chi'd es quaint tant travasch
 tü our da la puolvr' at fasch!

(*Imnatschand cun ün chaz.* —)

Be nu far tant da furbaz
 o ch'eu t'larg traïs cun quist chaz!

(*L'arlekin ais gnü aint pac davo la duonna, sco sch'el la gess davo.*)

Arlekin: Che gniffin, cur cha tü' sch gritta!
 Da't guardar il scort profita!
 Di, nu'T plascha? Di amur,
 Guard' ün pa meis nas purpur!

Duonna: Va'm in pigna, arlekin,
 tü hast massa jent il vin.
 Plü gugent vess eu sco hom
 al claver, quel galantom.

(*Dand ostentativmaing la rain a seis hom ed a l'arlekin.*)

Claver (*entrant*): O dolur, che cumischiu!
 Quist es propch' amo'l plü bun!

(*El muossa üna butiglia e roba ch'el port.*)

Il patrun tramett' a mai
 cun quist quia dad insai*
 pro seis bap! Sco eu'S salüd!
 Quel am legia la virtüd
 ed am disch schimmel e blass!
 Sapristi che miser spass.
 O dolur, co ch'eu'm stramaint!
 que'm sarà ün retschaivimaint!

* L'insai voul dir: «per insagiar». Pro nozzas as tramma la l'insai a la vaschinada.

A r l e k i n : Esser es' üna bellezza,
che triumfs da sfruntadezza!
Hi, hi, hi, impertinenza,
eu at fetsch ma reverenza!

(*Cun ün inclin vers il cuschinunz*):
eu fetsch cornas hoz a tai
e quels quaint offran insai.
Hi, hi, hi, juhè as di.

C h a m b r e r (*grit il prüm vers il public, davo vers tschels*):

Eu rapport fetsch al parti.
Cun quists richs aise bod ura
chi as fetsch' ün' otra cura.
Sch'eu pudess, füss mia sentenza
da t'ils far far penitenza,
in pendand tuot la brajada
sülla fuorcha per parada!

(*Vers ils oters*):

Eu as di a tuotta via

(*Qua aintra il satan e taidla.*)

Il pövel vess già trat güstia
e fat pajar l'impertinenza
cun furibunda veemenza,
scha'l vegl nu füss cun sa buntà,
cun sa güsti' e pietà.

(*Il satan s'approssma a tschels e disch*):

S a t a n : Brava glieud, vus vais turmaint?
Co cha eu cun vus resaint!
Tuottadi vais be schaschin
Lavurar stais d'ün cuntin,
Vais pac pos, blera lavur,
asch vos pan ais da süjur.
Quaint intant in abundanza
sainza tuorp, sainza creanza,
maglian richs ed as bavraintan
sco limaris as schlaschaintan.
Vus tschert, stessat eir pudair
sco ils richs il bê giodair.

Nu pati quaist' ingüstia!
 Nu pudais s'unir in lia?
 Fat tumult, rebelliu
 e sbodai lur ot friun,
 t'il sfrischlaivat in slavezzas
 e partivat lur richezzas!

Arlekin : Sgür! bainbod gnarà noss' ura!
 Tuot ils richs a la tortura!
 Lura fain nus svess la stuorna!

(*Fand segns vi e nan cul man*):

perpendical va e tuorna.

Duonna : Uoi, i vegnan; svelt davent,
 cha da nus nu tschüffan vent. (*Tuots van.*)

Ottavla scena

(*La cumpagnia da bal mascrà vain aint per part a pêra, balland, per part sulets, ün pa inaivrits. Na exagerar. Ün tip cun ün magöl, giand vers il centrum*):

Eviva l'uster, eviva il bal,
 eu mâ nun ha vis ün tant bel carnaval!

Satan : Vus degns e grands figls d'ün zuond grand signur
 eu's port ün eviva in vossa onur!

Tuots : Eviva, eviva.

(*La musica suna, ma s'interrumpa dendet. L'üscht d'immez s'ha rivi e sül sögl sta il vegl bap e batt' ils mans insembel sur il cheu cun tscher' anguoschagiada.*)

Nouvavla scena

Il vegl bap : O Dieu, meis Dieu, che han meis ögls da vera!
 Meis infants, sco birbants, fand canera!

(*Il diavel pro'l pled Dieu as sbassa e's struozcha, as zoppand via davo üna granda pultruna aint chi as rechatta a dretta davantvart sül palc. — Il vegl vain aint vers il centrum da la büna e's vezza co ch'el vain adüna plü grit. Ils oters da principi tuot consternats fan rinch intuorn el, ma planet as remettan els da la prüma stupefacciun e cumainzan a far gnijs da rier e da spredsch. — Tenor Martinus*):

Il vegl bap : Porchamaint' abominabla, cura 'lai considerar
que chi saj' a vo nüzzaivel? Lai cun baiver s'pirantar?
Bes-chas irraziunalas san plü bain
che chi convaín a lur bain, ooh miserabels!
Chi s'ha fats uschè culpabels
da tants puchats in il pajais,
uschè trids, abominabels
cha'l mal diavel main' il brais
cun svantüras, iras, pratchas,
s'dar, mentir, schmaladir,
sul, vos bavrantar sco vachas!
Giodimaint ais voss' arsaja!
S'impissà sül puchà.
ant chi vegna vossa paja.
Nu savai che grands güdizis
Dieu a vus ha imnatschà?
Vae, l'infiern cun grand stramizis
ha sa gorgia ferm schladà
per s'travuonder, o furtüna!
O s'megldrà, s'temperà
cha nu's mettat in ruina!
O turnà a pœnitenzia
pro vos Deis e'ls duns seis!

(*Tuots dan üna risada.*)

Figl (*ria dad ot*): Ha, ha, ha (*vers ils mascrats*):
Scha vulais ir sü vers tschêl
schi tadlar stuvais sül vegl,
chi ais gnü ans tgnair la predgia,
o magnifica cumedgia!
Ma scha'l tschêl vus tscherchais qua,
schi ballai, trallà-trallà!

(*Vers ils musicants*):

Pür sunai, sü musicants,
nus nu lain qua preirs vagants!

(*La musica cumainza a sunar. I ballan. Tuot in üna vouta cumainza que a tunar giò da tschêl e's vezza il straglüsch da chalavernas. In*

sala vaina mez s-chür. Tuots as jan our da la puolvra, anguoschagiats. Be il bap ais amo là ed uossa cha la musica ha jini da sunar as oda seis pleds):

Il vegl bap : Eu od tia severa vusch,
 Dieu, meis bap, tü m'esch dastrusch
 ed eu sa e ferm resaint,
 strusch ais Teis chastiamaint!
 Tschert tia ira ais sdasdada
 sur l'umanità guastada
 e sto gnir cun veemenza
 per ans far far penitenza.
 O tü güst, tü Dieu pussant,
 In teis mans sun teis uffant.

(*El sbassa il cheu fin per terra, lura stà'l siü e va oura.*)

Deschavla scena

(*In sala vaina s-chür dal tuot. I dà darcheu ün ferm tun da sajetta. Ün fasch da glüm vain da suringiò e sclerischa ad ün anguel chi as rechatta, sco dat giò da tschêl, immez la büna.*)

Anguel Serafin : Giò da lontanas otezzas celestas
 am mainan mas alas divinas e lestas!
 Sco mess sun eu gnü, dal Creader etern
 chi tuot l'univers tegn' in sabi guvern.
 El chi creà ha il tschêl e la terra,
 il mar ed eir l'ajer ch'intuorn la rinserra,
 las stailas e'l asters chi giran sur vus.
 Minchün es ün muond genial, grandius,
 e giran lur via cun staivla sgürezza,
 guidadas dal Segner, patrun da l'otezza.
 [L'inter univers, tras sas ledschas eternas
 suspais, fa seis gir in etericas schlernas.
 Grandius, inchapibel ans ais il Creader,
 l'etern infinit, infallibel manader.]
 L'uman nun inclegia l'immenza grandezza,
 ma gnanca il pac in seis man el nu vezza.

[Svess in ün crap, scha cler füssan seis sguards
 scoprissa'l ils rinchs dals atoms, milliards,
 lovats müravglius, tras ledscha divina
 cristal sper cristal, sco Dieu voul ed ordina.
 Má l'uman uschè pitschen e miser soget,
 as craj' uschè grand cha'l refüs' il respet.]
 Bainschi el incleger nu po il Creatur,
 ma'l stess t'il sentir ed al render onur.
 Ma sainza retegn el discuorra pervers
 da quel chi creà ha l'inter univers.
 Pussanza umana ha'l tut sco sa guida,
 in quella superbi, schlaschà el as fida
 e craja cha'd el be pertocca onur
 e ch'el saja plü co l'etern Creatur.
 L'ira dal Segner perque s'ha sdasdada,
 umans orbantats, giavüschà vais la spada,
 vus lais il sgurdin ed ambivat la guerra,
 schi saja dimena vos gust fat sün terra!
 Diavel, vè oura, nu tmair mia glüm,
 il Segner at clama, tü rai da s-chürdüm!

(Il diavel cumpara davo la sopcha sü, ma na plü in costüm sco avant.)

Per set ans in fila at dà'l la pussanza
 da tour giò sün terra ta stabla avdanza
 cun tuot teis dimunis e tuot il stramizi!
 Forsa tras que vain l'uman a güdizi?
 Be ils fidels in il Segner schinaja
 cha quels merità nun han tala paja.
 Uschè arrivand be avant giò da tschël
 n'ha vis qua ün hom zuond devot e fidel!

S a t a n : Que's poja bain crajer, stand sco aint i'l öli,
 giodand sas richezzas e sainza cordöli
 po'l esser fidel e far uraziun,
 s'muossar da devot, simular ün cour bun!
 Ma scha da sa roba s'vezzess el privà,
 lönch nu mussess el sgür brich pietà!
 Seis cour s'inaspriss e plain spredsch e cun sdegn
 da Dieu el tschantschess! — Eu per sgür que retegn.

Anguel : Scha tü hast radschun vezzarana, Satan,
 dimena eir quel eu surdun in teis man,
 pür priva'l da roba, da tuot que ch'el ha,
 schanaia sa vita però e sandà.
 Nu dar là molesta, at dun dad incler
 schi bod vezzarana, sch'el ais ün sincer.
 ün di tuornaraja e vögl teis rapport,
 sch'tü l'hast in teis mans, tras seis empi deport.

(La tenda crouda.)

Fin dal prüm act.

SEGUOND ACT

Prüma scena

(La scenaria rapreschainta üna bella cuntrada solitaria. In ün lö adattà ais ün banc, sco quels per ir a spass, e füss da's rapreschantar cha davant quel via gess üna via o senda. Amo meglder co il banc füss amo ün grand grip. Sülla spuonda dal banc o sün il grip sezza il diavel. Sur seis cheu sün ün ram d'ün bös-ch sech ais plachada üna tschuetta. Id ais not da cler glüna. Üna glüm gelguainta.)

Diavel : As drivi zoppadas gorgias
 as sfundai, sulas chavorgias!
 Vus vesuvs e vus vulcans,
 büttai flamas, fat orcans,
 büttai uondas, büttai chierns
 chi as riva dals infierns
 hoz la bocc' e spüda lava,
 spüda töss-chantada sbava
 sün quist muond, perche sco stavel
 piglia quia pè il diavel.
 Il diavel metta man
 sün tuot que chi'd ais mundan!
 Cha'ls malspierts sün quista terra
 vegnan pro, creand la guerra,

mort portand, consternaziun
 sur tuot pövel e naziun!
 Cha l'infiern chi ais meis lö
 spüda seis sgrischaivel fö,
 ch'el s'derasa ed intschendra
 e ch'ingün plü salv nu's spendra,
 cha'l's umans cun veemenza
 dschendran svess lur decadenza
 e ch'els croudan in l'inchant
 dals dimunis, s'ödiand,
 cha l'infiern haja sa dmura
 eir sün terra ünsacura! (*Vers la tschuetta*):
 Va tschuetta, va e clama
 meis famagls! Chi fetschan chamma!
 Chi bandunan pür lur fö,
 hoz cumainz' ün oter gö!

(*La tschuetta dà trais sbrais e svanischa davo las culissas giò.*)

Ha, tü clam melodius,
 Ha, prüvà sun delicius!

(*I vegnan sü var 5 fin 7 dimunis, natüralmaing tuots cun cornas
e cuas.*)

Gnit nan quia, meis amis,
 buna nouva hoz dudis!
 D'hoz invi' l'infiern ravrascha
 sün quist muond be sco chi'l plascha.
 Per set ans vain il permiss
 da schlantschar tuot in l'abiss
 da l'infiern; scha eschan buns
 sün quist muond da gnir patruns.
 Per cha que ans reuschesch
 schi stuvain in tuotta prescha
 far ün plan exact da guerra.
 In set ans stuvain la terra
 acquistar, cha ella saja
 per adüna nossa praja!
 Perque, spierts da s-chüras pratchas,
 da l'infiern e da disgrazchas

as n'ha clamats in assamblea
per dudir eir voss' idea. —
Che crajaivat chi's pudess
far cul plü bler interess?

I. dimuni: O patrun dal fö suot terra,
tschert crear stuvain la guerra,
l'eldorfado da paschiuns,
la racolta pels dimuns.
Bain liger da far ais que,
schi's cugnuoscha il tscharvè
da quels essers, dits umans,
chi sun uschè vöds e vans.
D'els l'invilgia ais la guida!
Sün l'invilgia tschert at fida.

II. dimuni: Quaist as disch da bun güdizi!
Sco charbeschs i'l precipizi
crodaran ils tamberlans
da duos chamas, dits umans.
Nus vain guerra guadagnada
cur l'invilgia ais sdasdada!

Satan: Da quists dits già cler resorta
cha nus vain chattà la storta!
Già dad ans lavur malign
qua sün terra cun indschnig.
Cun inchant e cun infendscha
n'ha semnà la malsquidantscha
tanter pövels. — Lavorants
n'ha frizzà, fat malcuntaints.
Uossa lessa be las sbrinzlas,
lur pazienza gess in zinslas.
Mordriand cun grands insults
s'alvantessan in tumults.

I. dimuni: O eir qua savess cussagl
chi nu falla, sch'eu nu'm sbagl:
L'hom n'ha eu fingià scopert
cun ün sen per nus avert.
Quel cun granda eloquenza
sa discuorrer plain fervenza.

L'ha il spiert viv ed extais
 sco ingün aint il pajais.
 Pür davo el crouda via
 in orribla agonia,
 'lur' e'l nos e t'il pudain
 chatschar aint be que cha 'lain
 Cur cha'l s'sdaisda ha'l in sai
 noss giavüschs e nossa fai.
 Quel stain tour in nossa lia
 schi bainbod, dal sgür as dia
 frizzà sü ha'l il pajais
 e l'infier maina il brais.

Satan : Quaist' idea infernala
 ais fich buna. Ella vala!
 Schi giain tuots a la lavur
 e l'infier gurbisch' onur!

(*I cumainza a gnir plü cler.*)

Già la not planet sparescha,
 stain agir in tuotta prescha.
 S'travesti, famagls satans
 in büschmagenta dad umans
 tanter els dascus s'masdai,
 lur paschiuns frizzand, svagliai,
 lavurai cun sen pervers,
 schi l'uman svelt sarà pers
 e sbiatta, tras indschnign
 in la rait dal grand malign! Ha, ha, ha, ha.
 Ans retrain uoss' in sveltezza
 in l'arsainta chafuollezza.

(*Els van. La daman spunta cun culur rösa.*)

Seguonda scena

(*I cumpara, guardand intuorn in la cuttüra ün pittur cun tuot ils urdegs da pittur.*)

Pittur : Che bellezz' ingio chi's tschütta,
 L'alba spunta già e bütta

ils prüms razs in dand splendur!
 Che purtret plain da culur!
 Hoz am saint eu bain dispost!

(*Va ün pa plü invia ed ün pa plü innan, sco per guardar ingio chi
 füss il meglder lö.*)

Quia craj, eira meis post. (*Contempland*):
 Schmaladida perspectiva! —
 Be cha quella am intiva. (*Ponderand*):
 Quels pitturs sun da quels staifs
 chi culuran üschs e saivs.
 Que's pelvair' ün pover cuf!
 Eu da quel manster sun stuf.
 Be cun tschüglier sü culur
 nun as po gurbir onur
 e nun as guadagna zist,
 perque fetsch uoss' dad artist!
 Be per tschai sun massa bun!
 Stögl avair admiraziun!
 Blers pretendan be d'incler,
 schi's seja propcha dal manster.
 Da la furtüna va la roda!
 Forsa vegn eir eu in moda?

(*El cumainza a pitturar, lura sta'l sü e guarda seis prodot cun
 admiraziun.*)

Que ch'eu her n'ha fat, paress
 ün pa sblach, eu que confess,
 stögl dar sü culuors plü vivas,
 rinforzar tuot las sumbrivas. —

(*Va darcheu via e cumainza a pitturar.*)

Be ch'eu chattä ün cumprader,
 cur ch'eu n'ha fini meis quader.
 La furtüna, ma tem, guincha
 quels chi han la panza flincha. (*Gnand grit*):
 Ed als richs chi han surplü
 dà 'la amo bler daplü.
 L'ir' as sduvl' in l'orma mia! —
 Quista porcha signuria!

Terza scena

(Il diavel, vesti da cuntadin vain nan per via, vezza il pittur affatschendà, va via guardand sur la spadla oura sül purtret, alura picha'l cul man sulla spadla dal pittur, chi dà ün sagl, e stà sii.)

D i a v e l : Ai, che quader! che artist
po be far alch bel sco quist?
— La natüra, be sco viva!
Mincha cler, mincha sumbriva
ais depint' in mindra micla.
I pareess cha l'ajer bricla.

(Cun tschera pchadusa):

Che puchà, ch'eu nu sun rich!
Nu stüdgess sgür gnanc' ün sich
da S'offrir be quant chi sia
per quaist quader da magia. (*Ponderand*):
Quels chi vessan vair' incletta
sun pel solit be glieudetta,
quels chi vessan ils cours lads
sun ils misers e sdratschlats,
ed intant quels grands richuns
as deportan d'avaruns.

Ais que dret, ais que güstia,
grand artist, o ch'El am dia?

Pittur : O, voss pleds, quels sbuorflan our,
sco chi'm gnissan our dal cour.
Sün quist muond l'iniquità
as po dir — ha fuond e chà!
Quant ch'eu fetsch eir e straschin
n'ha be chütta d'ün cuntin
ed apaina da'm vestir
eu guadagn, e da'm nudrir.
Intant oters blers as vezza
chi's paschaintan in richezza,
dorman, mangian e's bavraintan
e varguogna brich nu saintan.

Quarta scena

(*Intant ais gnü aint il nar, ja finta dad admirar il purtret e taidla che cha quels duos dischan. Pro'l's ultims pleds al vezza il pittur e cuntinua*):

Pittur: Ma che gimpel zuond curius
taidl' e fa da buondragius?
Dit ün pa, chi mâ ais quel?

Nar (*ironic*): Che magnific aquarel!

Schi, chi s-chüs'an meis signuors,
scha dudi n'ha Lur discuors. (*Vers il pittur*):
ma que ch'El ha dit, que tuorna,
poss bain dir, scha eir la stuorna
n'ha amo in ma cupalla,
chà que sclingia quaint e balla,
scha ma schnuoglia eir trambolotta
e ma leu' ün pa barbotta:
Uoi, che festa, uoi, che sborgna!
cun lappar nu sun tschinforgna —
Sco baldoria, quai as dia
sa far quella signuria! (*Chanta*):
«O que eira uschè bè
Juhuhu, juhu, juhè.» (*Tschantscha*):
Frances han spais, la milliera
be per far ün pa canera.
Quel chastè, vzais là in fatscha,
là vain fat quista festatscha.
Ils signuors sguazzan munaida
sco chi's sterna, (*fand mots culs mans*) sco chi's laidia.
Schaschinar po'l lavouraint,
quel uschea ais cuntaint.
Que's rizzà sül muond stupend:
minchün quai cha l'ha gugent!
Il povret ha jent süjur,
ed il vin gust' al signur.
Laivat legras giuvintschellas?
Vaivat raps, schi vais eir quellas! Ha, ha, ha.

(*Chanta*): «O que eira uschè bè,
juhuju, juhu, juhè.»

Pittur : Vais dudi quist arlekin? (*Pensiv*):
Bain curius ais nos destin.
Nus vain üna povra sort
sainza spranza e cuffort.
Propch' uschea ais l'istorgia:
Ils signuors quels fan baldorgia,
e nus oters, crappats d'fam,
nus pudain durmir sül stram!
Narr : «Juhuju, juhu, juhè,
o que eira uschè bè.»

Diavel : Vos spiert para zuond sudit.
Ingio mâ starà que scrit,
cha quist stöglia rat e ferm
star uschè per in etern?

(*Cun tun persvasiv*):

Nus stuvain ans alliar!
Nus stuvain sü sudantar
tuot ils povers rumanzats,
ils suppress, adulurats!
Nus stain far revoluziun,
svess in man tour il timun,
giò büttar la tirannia
da richezz' e signuria.

(*Cun tun instructiv*):

Narr : Frars, ston esser ils umans!
brich — qua sclavs! e là tirans.
Partin sü tuot la richezza,
schi minchün ha cuntantenza!
Cuntradir nu poss qua brich.
A partir, co gniss eu rich!
Pür parti, ma be savai:
La part granda tocc' a mai!

Pittur (*Sainza badar sül nar, vers il diavel*):

O, bain dit, schi eu resaint:
que ch'El disch ha fundamaint. (*Stübgia*.)

Tscherchain cumpagns cun quista mira,
 T'ils sudantain, svagliain lur ira,
 schi forsa gnin a nos tapin? (*Vers il nar*):
 Eir tü est bun, vè arlekin.
 Tü vast quintand ün pa da quella
 uschè tuorpchusa bavarella.
 Da quels richuns fa gnir la cuaida,
 co cha quels noudan in munaida
 e di'ls co cha ün pa per ün
 nu fess dal mal sgür ad ingün.
 E cur cha tü t'ils hast gurbi,
 schi fa'l's entrar in nos parti!

D i a v e l : El ais hom fin, plain da premura,
 El sto dvantar nos prüm parsura!
 Eu vez ch'El ha grand interess.
 Cun El saran sgürs dal success!

N a r : Scha ün nar per vus ais bun
 stun eu a disposiziun!
 Ün pittur sgür maina bain
 svess ün nar que franc cunvain. (*Chanta*):
 «Sü manader, sü, juhè,
 Quist am para propcha bè.»

Tschinchavla scena

(*Nan per la via vain Giob cun sü il chapè, paletot, bastun in man, mappa suot bratsch, sco ün rich fabricant chi va davo seis affars.*)

G i o b : Il bun di! Che bunurezza
 ch'a vus homens già as vezza!
 Or in bocc' ha la bunura!
 Benedi chi chi lavura!
 Nu'ls cugnuosch, ma eu als lod,
 chi cumainzan uschè bod.

N a r (vers l'otra vart o vers il public, tgnand il man davant la bocca):

Natüral, s'mettai in cuorsa,
 schi implivat sia buorsa!

Furia ha'l, be dit quaist bel
da far lavurar per el.

Giob (*inavant vers ils homens, sco ch'ingün nu vess dit alch tan-teraint*):

Che chi saja l'incumbenza,
cha minchün a seis böt pensa
e cumainza cun arsaja,
schi e'l sgür da sia paja!

Nar (*sco avant*): Tuot tenor da che chi's tratta
müdan pleds lur sen dafatta.

Sch'el managia nos parsura,
schi risibl' ais sa premura
ed i's volva vers el svessa
la vardà cha el professa.
Eir vardà ais relativa
tuot tenor la directiva!

Giob: Be nu stat ozius ninglur

Nar: Hai, eu craj...

Giob (*chi ais it via pro'l retrat, t'il contempland*):

Ah, chi ais qua il pittur?

Diavel (*fand ün profuond inclin, alura mussand sül pittur*):

Ot signur, vezzaivat quist
ais quel grand, dotà artist,
cugnuschü in tuot il muond.
I nu dà neir ün seguond!
El nun ha ün interess,
ma a vus el sgür vendess.
Per deschmilla, ha el dit,
venda'l sainz' ingün profit.

Giob (*vers il pittur*): Meis char hom, inguott' in mal!

Tenor mai meglder farà'l
da dar sü culur a pösts,
co da gnir cun tals propösts.

Tenor mai nun e'l artist,
stögl repeter, propri zist. (*Cun bunomia*):

Ch'El lavura cun seis mans,
cha quists sforzs saran sa vans.

Pro minchün tenor seis duns
 saran eir las prestaziuns.
 Ed uoss' homens, stat cul Segner
 e ch'el possa as mantegner! (*El parta salüdand.*)

Diavel: Ha, ha, ha, pover schumar,
 Voust raduond il quader far?

Pittur (*grit*): Schmaladi, chi mâ ais quist?
 Ch'eu nu saj' ingün artist!!!
 Cha'l schloppess, quist ignorant,
 chi as craja uschè grand!

Nar: Que es il bap da meis patrun
 el chi esser voul tant bun
 ed ans dà a nus cussagl
 cha lavurans già mamvagl,
 per chi possa sa brajada
 cul profit far mascarada,
 e suraint üna baracca,
 cha traïs dis as ha la fiacca. Ha, ha, ha.

Diavel: Scha vus dschais cha'l saja grand,
 schi que e'l — sco fabricant!
 Uschè rich ingün nun ais
 da chattar in quist pajais.
 Quel muntagnas ha dad aur!
 El fabricha per il paür
 tuot, maschinas ed üsaglias
 zappas, fuorchas, perfin straglias!
 Sainza el l'agricultura
 bain subit gess in malura.
 — El! — exist' eir sainza quella,
 già impli ha'l sa s-charsella.
 Per cumprar però ün purtret
 mass' avar ais il povret.
 El mussar po be ils daints,
 e deschmilli lavurants,
 ston ballar davo sa gïa,
 schinà'ls metta'l sulla via.

Vus dudi vais ma proposta. —
 Que's ün cas, sco fat apost:a:
 La güstia qua pretend'a
 cha'l richav a quels el renda
 chi süjand han reuschi!
 El impè s'ha inrichi.
 Uossa loda'l quel casü (*muossand cul polsch amunt*)
 per tuot quai ch'el ha gioudü
 ed as dà sco pietus,
 — que chi'm para svarguognus. —
 Per far finta d'innozaint
 tschercha el pel lavuraint,
 da proveder — sco ch'el disch! (*Riand da malign*):
 Quel pisser nu'l fa gnir grisch.
 Il richav tschert tegna el (*cun spredsch*):
 sco crettavel! sco fidel! Ha, ha.
 Quaist per mai ais propch' il combel,
 per quel less' ün vocar stombel!

Nar: Ün battüm, que füss bainfat
 per ün tal miser sfarfat
 chi urand sta bleras votas,
 otras dombra'l bancanotas.
 I dà da quels cun dubla fatscha,
 bod e'la fosa, bod bunatscha.

Sesavla scena

(*I vain ün dimuni in unifuorma da colonel.*)

Dimuni col.: Dit, meis homens, nu füss quia
 be dastrusch ün' ustaria?
 Eu stess far 'na fermativa
 cun ma truppa chi bod riva. (*Als guardand*):
 Vus paraivat agitats!
 Che, as vaivat dispiittats?
 Diavel: Colonel, ch'el ans parduna,
 scha nos sang buogl' e rabluna:

Per güstia sün quist muond
 ais il lö pitschnischem zuond!
 Aint ils raps tschertüns qua nodan
 fan bordels chi bod as sboden,
 ed ils povers lavurants
 nüzzagiats, sun malcuntaints.
 Uossa basta per dal bun
 e nus 'lain revoluziun
 instigar, ch'egalitâ
 sün quist muond vegna da chà.

D i m u n i c o l . : S'gratulesch per la recetta
 ed admir la bun' incletta.
 Eir la trupp' ais malcuntainta,
 ed oppressa ferm as sainta.
 Cun ün sold da bagatella
 stessan star els sentinella
 e perfin ris-char lur pel
 da prevagl infin appell,
 per chi sajan tant plü sgürs
 ils racruns dadaint lur mürs.
 Na, la trupp' ais tschert madüra
 pront' a mincha aventüra,
 per ch'in sociala uniun
 unir pudessan la naziun.
 Exercizis, marchas lungas,
 que als fa gnir bod las vungas,
 disciplin' e star guliv,
 schi nu vess ingün motiv,
 schi els spettan be süll' ura,
 cha onur a lur mandura
 possan far, gurbind victoria
 e's comblar d'eterna gloria.
 Perque mezs, ingio chi'd ais,
 stain sgürar in nos pajais,
 Lur' armain nus noss' armada
 e la terr' ais conquistada!
 Eu a vus sustegn da cour,
 sun dals voss infin ch'eu mour!

Diavel : Colonel, sco ün dals noss
 eu'L salüd, cun cour commoss.
 Nos pajais ais illa lozza.
 El sarà 'na ferma pozza,
 illa lia, già parderta
 Nus artschvain cun bratsch' averta!
 Uossa füss, scha eu nu'm sbagl
 da discuter ün detagl:
 Per cha ün a tschel cugnuoscha,
 nun as sfida cun anguoscha,
 stessan nus avair ün segn
 sco signal ed eir impegn!

Pittur : Quaist impissamaint ais grand!
 I less ün segn significant. (*Stübgia.*)
 Que es üna düra nusch! —
 Forsa alch rinch o üna crusch?

Dimuni col. : S-chüsa, eu craj, cumpagnun,
 crusch vess pacä s-chaffischun!
 Da vair rebels stuves il segn
 guerriers sulvadis, esser degn.
 Mincha commember fess persnavel
 dad ün pêr cornas da diavel,
 perche sco'l diavel stain ans batter
 per gnir pussants — qua sun be quatter!
 Ot va nos svoul, sco'l gir da l'aivla.
 Scha noss' ide' ais appussaivla
 e scha rivar lain suravi
 il muond surprais ed instupi,
 voul que program ed ir a fuond,
 nus lain dvantar signuors dal muond!

Nar : L'idea ais buna, sco'l malign
 rizzain nus cornas, che indschnig!
 e fain sco segn, vi d'üna crusch
 pitschnas corninas be dastrusch.
 Uschè a quels dal segn celest
 rendain nos segn tant plü digest,
 nu badan brich il pitschen sfrusch!
 — Las mürs as tschüffa cun la nusch! —

Diavel (*vers il dimuni colonel e mussand via vers il pittur*):

Quist ais nos hom e conductur!

Uossa demuossa't oratur!

(*El va via vers el ed al metta sü cornas da diavel.*)

Cun quaistas cornas eu t'infit,
schi inspirà sarast subit.

E cur la truppa vain d'invers,
discuorra bain, schi suna pers.

(*Fand il segn da las cornas*):

Be renda'l's cler cha sainza fin
as acquistar possan butin.

Salüd, nos conductur da vaglia,
tas cornas t'stan a müravaglia!

(*Il diavel e'l dimuni col. piglian giò lur chapè e chapiütscha e tuots duos han sü cornas.*)

Nar (*vers il public*): Ai, sco quists nu sun tschinforgnas
tuots fingià han sü las cornas.

— schi s'ha cornas, tuot suppuona
ch'ün amant haja la duonna.

Chi chi porta cornas ais
minchunà, sco cha savais. (*Ponderand*):

I's po far sco las lindornas:
chatschar our e trar aint cornas!

Minchün fa seis interess.

— Eu las cornas pigl l'istess!

Dimuni col.: Eu cuor e clam nanpro meis cader,
(*vers il pittur*):

il prüm be quel stoust tü persvader.
E cur cha nus vain tschüf quels merls,
ils oters sun be plü tamberls,
sco saimpla bescha, fand canera,
siglian davo a lur s-chellera,
sainza radschun o fundamaint
sur grippa giò, be per quai aint.

(*Dà iün tschübel, scha pussibel tras duos daints.*)

Nar : Eviv' ils beschs! Viv' ils umans,
cun corp ed orma, tuots duos sans,

ma cur cha'l spiert manca al corp,
pover uman, co est tü orb! (*Chanta*):
Ahaha, aha, juhè
sco quist qui' es darcheu bè.

Settavla scena

(*Ün tamburier vain in cuorsa, piglia posiziun davant il dimuni colonel e'l salüda cul man.*)

T a m b u r i e r : Meis colonel, tamburin Grand.
eu am annunzch a Seis cumand.

D i m u n i c o l . : Ch'El batta dubel rataplan,
cha tuot meis cader vegna nan.

(*Tamburier batta. Divers uffizials e suotuffizials, ma suot ingünas circunstanzas in unifuorma svizzra, vegnan nanpro, as mettan sü in lingia, piglian posiziun e salüdan, cul salüd militar.*)

D i m u n i c o l . : Repos! (*Ils oters s'mettan in posiziun da repos.*)

Chi taidlan meis signuors:
I dodan uossa ün discuors
d'ün hom chi l'avegnir survezza
e quel declera cun clerezza.
E tschert, tras el il muond inter
vain furtünà, que's dun d'incler,
perche ch'el ais il schef pussant
dad ün parti zuond important,
chi voul s-chaffir egualità,
manar richezz' in mincha chà
e'ns far, sco pövel superiur,
gurbir victorias ed onur.

Que ch'el as disch, vus pür tadlai,
chapi, crajai e propagai. (*Vers il pittur*):
Eu'l dun il pled, meis superiur,
ch'el vegna pür (*fand ün inclin*): eu n'ha l'onur!

(*Il pittur munta sül banc o sül grip ed ils oters stan intuorn el e demuossan tras bocc' averta plüviedaplü interess. L'oratur as metta in üna spezia da postura eroica e fa il segn da las cornas. Tuot ils preschaints fan il segn da las cornas.*)

(Il pled dal pittur vain aint il gö rimplazzà tras ün plü cuort chi segua davovart.)

Pittur: [Cumpatriots, sudats, cumpagns!
 Misiergia ais sün noss chalchagns.
 Nus gnin chalchats dad ingüstia,
 per ans spendrar tscherchain la via!
 Nu resentis la gialisbla d'nuf
 e co chi'ns tegnan suot il giuf
 quels schmaliats
 grands plutocrats?
 Cun vil indschnig,
 sadistic sfrign
 e cun sang fraid
 tendan lur rait
 per ans stranglar
 e torturar.
 Nos pövel ais instrettni aint
 sainza resguard e fundamaint.
 Plü d'ün dals noss — trista cundanna! —
 ha, sco ün chan, be 'na chamanna
 e vain tgnü bass, sainza laver,
 al piglian tuot, perfin l'onur,
 cun spiert infam.
 Murir da fam
 fan quists birbants
 a noss infants
 e sün dunnans
 frizzan lur chans,
 dischonurand
 vos agen sang,
 fand indürir
 e trist perir.
 Il muond intuorn ais zuond distais,
 ingio chi's guarda: richs pajais!
 Be nus, il pövel superiur
 ais abassà, privà d'onur,
 e que cun üna tal' armada,
 la meglidr' eroica sudada!

Pövels vaschins,
 sco aschaschins
 la fai han rot,
 han fat cumplot
 per ans spogliar
 e liquidar,
 metter a mort,
 tras düra sort.
 Sudats, nu vaivat ferma bratscha?
 S'laschaivat vo spüdar in fatscha
 da vils schlaschats, s'privar d'onur?
 o as sdasdaivat ünsacur?
 Sudats, chi vaglian alch, as battan!
 Savaivat vus co chi as trattan?
 quists sgiamgiaders,
 ingianaders,
 lumbarduns
 bavadruns?
 Els chi sbattan
 be as trattan
 da vandals
 infernals
 e dal nöss
 fan be schnöss.
 Quant lönch vulain nus indürir
 quant lönch tal far lain cumpatir?
 O dit ün pa, nu füssa ura,
 cha fessans uorden ünsacura?
 Per vair' eu's di: il möz ais plain!
 Sü! chi cha eschan t'ils mussain!
 Quels vils giarbaders assaglin
 noss' aigna patria ingrandin,
 uschè chi stett' in connecziun
 eir il pajais cun la naziun.

Tuots : Bravo, bravo.

Pittur : Dabsögn nu fa que ch'eu as dia
 eir qua pro nus ais ingüstia!

I dà richuns da nosch deport.
 Qua val' il pled: tuot quels a mort!
 nan culs raps
 be raspats
 di ed an
 tras ingian
 ed imbruogl!
 — Il miguogl
 sainza cour
 tschütschan our
 quaists richuns
 avaruns
 da lur povers conumans!
 — Sang aquia sto gnir spans!
 Frizzai il pövel cha cun üerl
 e sbraj el clama: «tuots al chüerl!»
 Finida ais nossa pazienza
 Sudats nu san dovrar clemenza!
 T'ils tschüffai,
 schlavazzai
 in praschun,
 reclusiun,
 chi svanischian
 e schmarschischian
 quista petta
 da sanguetta,
 la racciglia
 giaschadriglia
 sainz' onur!
 Quista razza ha güdants
 chi'l's sustegnan s'fand da grânds.
 Quels t'ils güdan, nu rafüdan
 da'ns surprender ed offender.
 Cotschnas rotschas hoz as sdruaglian
 ans turmiantan, ans aguaglian
 ans picuoglian
 ans panajan
 nosch per bun adün' ans pajan!

'Lain patir nus la varguogna?
 Che voul quel chi tschercha ruogna?
 Da'ns render orbs cun tocs palperi
 que füss lur staif bel desideri,
 ma tuot las ledschas e cunvegnas
 per que chi sun cha vus las tegnas:
 be sdratschs d'palperi suos-chantats,
 ma bricha norma per sudats.
 Vus savais
 nos pajais
 impovri
 assagli
 vain da quels
 trists utschels.
 Da pasch tschantschan,
 ma as schlantschan
 cun cheus chods
 our dals gods.
 Noss confrars sun spogliats
 zaccagliats,
 schi sbögliats
 da las rotschas da marmaglia.
 Nu sentivat co chi's sdruglia
 dal turaint
 quaint dadaint
 ferm noss' ira
 ed ans tira
 cun vigur
 e furur
 vers quel böt chi'ns dà l'onur!
 resistenza
 cun fervenza!
 Svindichar vulain nus tuot las larmas
 e nos clam ch'el saja: a las armas!
 Dimena it, cumand as dun,
 grandischma ais vossa missiun:
 Vus stais il pövel sudantar
 e tuot fich bain organisar

cha'l di nu saja plü distant
 infin cha'l pövel giubiland
 po festagiar üna victoria,
 iglüminà d'eterna gloria.

Inavant
 triumfand
 cun bravura:
 Gnüd' ais l'ura
 noss debits
 sonchmaing grits
 da pajar
 e saldar
 chi nu vanza
 dubitanza
 d'üna razza
 zuond tenaza
 e d'ün sang
 nöbel, franc!
 Meis clam giarà as palantand
 sur tuot il muond, sco ün inchant!
 E cur finida ais la guerra
 schi cumandain nus tuot la terra.
 Minchün da vus: ün grand signur
 richun, pussant, ot in onur.
 Eu sper cha vus hajat inclet?
 Nu tschantsch sco hom, ma sco profet.
 Mettaï sün mai
 pür vossa fai!
 Eu sun sco ün' aglia
 i'l gnieu chi as sdruaglia
 casü illa grippa
 sulvadia e stipa
 as doz' ill' otezza
 cun staivla sgürezza!
 Girand ella guetta,
 guettand ella spetta
 sül flaivel uzöl.
 E d'ün batter d'ögl

sco'l cuolp da sajetta
la mort già l'aspetta.
Cun tala frankezza,
cun tala sgürezza,
ais nossa la praja,
victori' as daraja,
scha fais meis cumand,
nu stais tituband.
Vo staivat be dir
scha vo'm laivat seguir.]

S u d a t s : Nus t'lain seguir, leids lain murir,
per tai lain gloria nus gurbir.
O tü profet, be tia sort!
Per tai offrin nus vit' e mort!

D i a v e l : Lur' eschat degns! Vos conductur
il segn as offra in onur:
Minchün da vus gnarà persnavel
dad ün pêr cornas da diavel.
Pigliai vos segn, homs gloriis
e's mussai degns e sanguinus.

D i m u n i c o l . : Quel chi per minch' acziun pront ais
stetta attent e (*in tun da cumand*): tschüttai tais!
(*Instant cha tuots stan in posiziun, metta el sü ad ün davo tschel las
cornas da diavel. Instant disch il nar*):

N a r : Scortaschia, sapienza,
tira qua ta conseguenza.
Grandaschia, vanagloria!
Muond hast pers tuot la memoria?
Pel diavel ais que bè
cha'ls umans han pac tscharvè.
Ma il nar nu dess gnir rac!
Que ch'el disch vala zuond pac.

(*Una trumbetta suna al cumbat, e la tenda crouda.*)

Fin dal seguond act.

Il discuors dal manader

Per giovar dess il discuors gnir scurzni, event. sco quia

Cumpatriots, sudats, cumpagns!
 Misiergia ais sün noss chalchagns.
 Nos pövel ais instrettni aint
 sainza resguard e fundamaint.
 Nus gnis tgnüts bass, sainza lavur
 ans piglian tuot, perfin l'onur
 quists schmaliats
 grands plutocrats.
 Cun vil indschnig, sadistic sfrign
 e cun sang fraid tendan lur rait
 per ans stranglar e torturar.
 Cun spiert infam murir da fam
 fan quists birbants a noss infants
 e sün dunnans frizzan lur chans
 dischonurand vos agen sang,
 fand indürir e trist patir.
 Sudats, nu vaivat ferma bratscha?
 S'laschaivat vo spüdar in fatscha,
 da lumbarduns s'privar d'onur?
 o as sdasdaivat ünsacur?
 Sudats chi vaglian alch as battan!
 Savaivat vo co chi as trattan?
 quists sgiamgiaders, ingianaders,
 lumbarduns, bavadrums.
 Quant lönch vulais vus indürir,
 quant lönch tal far vulais patir?
 O dit ün pa, nu füssa ura
 cha fessans uorden ünsacura?

Tu ots: Bravo, bravo!

Eir qua pro no ais ingüstia!
 Faja dabsögn ch'eu quai as dia?
 Nan culs raps be raspats
 di ed an tras ingian ed imbruogl.
 Il miguogl, sainza cour, tschütschan our

quaists richuns avaruns, da lur povers conumans!
 — Sang aquia sto gnir spans!
 Svindichand lur nosch deport
 ais lur sort: tuots a mort!

T u o t s : Bravo!

T'ils tschüffai, schlavazzai
 in praschun, reclusiun,
 chi svanischan e schmarschischian
 quista petta da sanguetta,
 la racciglia, giaschadriglia, sainz' onur!
 Lais patir vo la varguogna?
 Che voul quel chi tschercha ruogna?
 Svindichar vulain nus tuot las larmas
 e nos clam ch'el saja: a las armas!

T u o t s : Bravo!

Meis clam giarà as palantand sur tuot il muond,
 sco ün inchant, e cur finida es la guerra,
 schi cumandain nus tuot la terra.
 Minchün da vus: ün grand signur,
 richun, pussant, ot in onur!
 Eu sper cha vus m'hajat inclet,
 nu tschantsch sco hom, ma sco profet.

T u o t s : Bravo!

Noss' es la praja, victori' as daraja,
 scha fais meis cumand; nu staits tituband.
 Vo staivat be dir, scha vulais am seguir?

TERZ ACT

(*Stüva dal rich fabricant Töna Giob. Cur cha la tenda as riva ais la duonna da Giob güst landervi a bandunar tuot gritta la stüva. I's vezza cha'ls duos s'han dispittats.*)

Prüma scena

D u o n n a : Tü est üna testa düra!
 Tuot cussaglia e't scongüra!
 Che at güda quist uröz,
 da bapnoss quist barbottöz?
 — Tü stoust far il quint culs fats!
 Lasch' ils cudeschs e nardats.
 Pozz' ils peis sün ferm terratsch,
 ed als ferms tendscha teis bratsch! —
 Ma temp pers ais, malavita,
 meis rovar e far dispitta! Eu vegn. (*Sorta.*)

G i o b : Schi, schi!
 «Pozz' ils peis sün ferm terratsch
 ed als ferms tendscha teis bratsch!»
 Que's pelvaira que ch'eu fetsch!
 Ma ironia be e spredsch
 füss que, sch'eu crajess cha'ls ferms
 sajan quels, cha l'ultim verms
 maglian sü, quels tscherts magnats
 da sang e gloria cuvernats.
 Mia fermezz' ais be il Segner,
 saimper vögl vi d'el am tegner!
 Eir sch'ingün nun am inclegia,
 Dieu am güda e'm protegia.
 Cuolp sün cuolp eu uoss' subisch.
 Malavit' am fa gnir grisch,
 minchadi maina disgrazia,
 o invöls o üna razia.
 Meis bainstar ais bod davent,
 sco la paglia aint il vent.

Sul sulet, be pacs amis
sun cun mai d'istess avis.
Spetta, co disch Martinus:

(*El piglia nan la Philomela da Martinus ex Martinis e legia sün üna pagina*):

O crastian, chi hast vantür' in chasa tia,
T'inchürat, massa ferm nun at laschar sün quella!
La rouda va intuorn, e quel giavagl rudella!
Süsom es bod giodom! e giascha sulla via!
[Sün Dieu chi's voul laschar, seis cumand eseguir
vain a surgnir indret vantüra cun stablezza.
Il Segner vain al dar vantüra tras leigrezza,
aqui e lur' in tschêl asaimper benedir.]

G i o b : Martinus ha qua bain radschun:
Be Dieu dess esser nos friun,
da que sun sgür! Determinà
nun am lasch metter our d'chanvà.
Quel chi am voul far sbassar chavazza
inütil tschantscha, seis pleds sguazza.
Eu ferm vögl star e nu guinch brich.
Ma lascha'm ver' amo ün sich.

(*El riva darcheu il cudesch e legia*):

In tuot il muond zuond spavantus
ha Dieu sia spada tratta.
Incunter blers, chi sun plü prus
e plü bandus
co tü — e fich t'ils batta.
Che spander sang iminchadi,
plüvieplü
Deis fa cun sa güstia,
tants milliuns per amazzar,
schi'l's chastiar
cun güsta percha sia. (*Penserus, serrand il cudesch*):

G i o b : Mo bain, meis Giob, lura starasch
portar paziaint eir tü teis fasch!

(*I picha sün üsch.*)

Seguonda scena

(*Ün ami da Giob aintra. El ais ravarenda e porta l'ornat. El ja üna tschera fîch seriusa.*)

R a v . : Allegra, Giob, meis char ami,
Sun gñü be svelt a't dir bun di.

G i o b : Ami, eu't vez, ma teis surrir,
ingio l'hast pers? Sco per murir
fast tschera trista, schmissa zuond,
paress cha portast tuot il muond!
Tü sgüra mainast noschas nouvas,
da fats dal diavel las cumprovas?

R a v . : O, Giob, ami tant char e bun,
pürmassa hast eir qua radschun.
Nos pövel sco tras ün fermaint
chi fermantesch' in alvamaint
hoz as rechatta, perdand sen,
s'deporta sainz' ingün retegn.
[Id ha fat piazza la morala
a cuaida schnöbla, infernalà.
Tuot las paschiuns sun s-chadainadas,
salvan triumfs, acziuns schlascadas!]
Chi chi nun aintr' aint il parti,
quel vain spoglià, quel ais tradi,
e da furtüna po'l tschantschar,
sch'el sia vita po salvar!
E sco cha uossa soffil' il sivel
ans rechattain eir nus in privel!
Giob, scha tü tscherchast salvamaint,
schi stoust cun els svelt sinar aint!
Ma eu't cugnuosch e sa per tschert,
cha tü a quai nun est pardert.

G i o b : Na, char ami, eu stun pro'l Segner.
Scha'l voul, schi po quel ans mantegner,
e sch'el nu voul, schi m'ais la mort
bainvgnüda ed ün dutsch cuffort.

- Rav : Que ais ün pled ch'eir eu mantegn.
 Ans dain il man, char Giob, sco pegr!
 Sch'eir grand schnuizi ans aspetta,
 güdar a nus sto nossa cretta. —
 Ed uossa, Giob, stoust dar la prova
 cha'l böñ mundan nun at commova.
 [I'm doula, ma teis bain terrester
 han ils cornüts hoz cun sequester
 pendrà, e vöglian cul richav
 lur lumparias pajar brav.]
 Tuot teis respargns sün banca e buorsa,
 han ingolà be a la schmuorsa!
 — Eu güst dudi n'ha la novella
 e festinet per at dir quella.
 Ma tuot las fabricas at sun
 amo a tia disposizion.
 Perquai chi han mass' importanza,
 schi at demuoss 'na toleranza,
 siand sainz' ellas in malura
 stuves ir tuot l'agricultura.
 Ma tia facultà fich granda
 crodada ais in mans d'la banda.
 Quaist bricha nun am fa star stut.
 Dieu am ha dat e Dieu ha tut.
 [Meis anim bricha nu s'agita!
 Eu port cuntaint quista desditta.
 Ma que am chalcha e turmainta
 chi sto patir be glieud dezainta
 e cha nos pövel in sgurdin
 ais orbantà! Vers sul tapin
 ambischa indemunià,
 e trista zuond la fin sarà!
 Dieu t'ils parduna, i nu san
 dafatta brich plü che chi fan!]
 Ami rav : Lur Dieu ais uossa ün pittur
 e be a quel offran onur!
 Cun cruschs quel hom lur pet infitta,
 per *el* offrissan leids la vita,

e schmetter vöglan els intant
 a Dieu in tschêl, l'omnipissant,
 fan schnöss dad el! Id ais bain trist
 dal tschêl nun as intrian zist.
 E sainza mai lur matrimunis
 fan in l'insaina dals dimunis!
 Sco testimonis Dieus pajans
 claman nanpro, strendschand ils mans.
 L'ira da Dieu sto spavantusa
 gnir sur da glieud uschè confusa,
 chi que chi fan nu san plü bricha! (*I picha.*)
 O taidla, eu craj bod chi picha?

Terza scena

(*Ün hom vain aint our d'flà.*)

H o m : Stimà signur, eu cuor our d'flà
 Eu port noschischma novità. —
 Seis dschender nun ais dal parti,
 sa chà sül pich nun ha'l drivi
 e ha schmuorvà dal conductur,
 nun ha vuglü al muossar onur,
 e da dar our' sa facultà
 cun mans e peis as ha dostà. —
 Schi che han fat ils vagabunds?
 Il prüm trattà han tuots cun plunts
 e torturà in trista sort,
 e l'ultim han miss tuots a mort:
 Seis dschender mort e sia figlia
 insembel eir tuot la famiglia!
 Schi, mordrià han ils infants
 perfin, quists schmaladits birbants.
 Dat fö han lura a la chasa.
 La flamma tuot intuorn s'derasa.
G i o b : O Dieu, o Dieu, o che dolur,
 ma figlia morta in giuvna flur,
 meis abiadis da dalet,
 o Segner char, o eu povret!

Quarta scena

(La porta as riva, vain aint ün seguond ami da Giob, our d'jlà e spavantà.)

A m i II.: O che schnuizis spavantus!
 dad ir our chà ais gnü privlus!
 Eu vegn currond! Be ün aröv:
 Nun as schnui da la danöv!
 O Giob, sta ferm, fidel ami,
 darcheu zuond greiv vainst tü cuolpi,
 sco ün chasti da Dieu que piglia:
 mazzad' ais ta seguonda figlia,
 pitschen e grand, tuots in la chà,
 da davo aint han füsiglià,
 stranglà l'infant aint illa chüna,
 sainza rimors e temm' ingüna.

G i o b : Perche, perche, o Dieu pussant,
 chastiast tant a teis infant?
 O tia ira ais sgrischaivla
 e mia orma ais tant flaivla!
 O chars, meis chars, o che dolur. —
 Ooh! — A revair in tschêl süsur.

A m i r a v .: Char ami, cha Dieu t'consoula!
 Co t'cumplandsch! Meis cour eir doula.

Tschinchavla scena

(I picha e vain aint il directer da las fabricas.)

D i r e c t e r : Sar patrun, che tour a man?
 I sun gnüts quista daman
 illas fabricas d'üsaglias,
 tuot intuorn miss sü mitraglias.
 E gnit aint il cumandant
 cul revolver imnatschand,
 e'ns det uorden cun brüsc tun,
 cha uossa saja *el* patrun,
 cha nus stopchan d'uoss' invia
 far chanuns d'artigliaria

ed otras parts per l'armamaint,
sco ch'el ans renderà cuntschaint.

Ils lavuraints chi L'aman tant
han inoltrà subit ün plant,
cha El aquà saj' il signur
e ch'els refüsan la lavur,
infin cha *El*, sco viavant
che chi ston far, nu dà cumand.

— Be ris malign ha l'infractur
e dit cha que ans fetsch' onur,
ma ch'el s'inchargia e cha sgür
sarà il patrun bain svelt madür
da cumandar — s-chüsai las larmas! —

(*El terdscha giò ils ögls cul fazöl*)

a nus da fabrichar las armas.

II. ami: Dolur, eu vez fingià a gnir
alch catastrofa d'insgrischir. —
Ami, eu craj chi füss plü scort
da ceder. I t'imnatscha mort!
Far il stinà sgür nu convain.
Plü tard s'po tuot müdar in bain.

G i o b (*vers il directer*): Eu ingrazch fich als lavuraints
uschè fidels, uschè dezaints.

Rovà'l's per mai chi nu s'azardan,
chi'l prüm sün lur sgürezza guardan.
Eu als tramet ingrazchamaint
ed als sun fich arcugnuschaint.

(*Fa ün pitschen inclin vers il directer chi parta.*) (*Pensiv*):

Uossa presaint eu cler ma sort,
avant la saira sarà mort. (*Vers ils amis*):
Nu s'attristai, spargnai las larmas,
ma eu mā plü nu fabrich armas!

Sesavla scena

(*I picha sün üsch e vain aint ün sudà cul segn. El ja il salüd da las
cornas e piglia posiziun.*)

- S u d à : Salüd, salüd al conductur! (*Fand il segn*):
 — Ingio ais qua quist grand signur
 chi as nomnaiva fabricant?
 Eu port ad El qua ün cumand:
 El dess precis in ün quart d'ura
 as render sülla prefectura.
 In numer set as renderà'L!
 Sün El là spett' il mareschal.
- G i o b : Scha'l mareschal L'ha trmiss qua,
 schi sa'l ingio ch'eu stun da chà.
 Per cas cha quel alch giavüsches,
 schi dit cha'l vegna quia svess.
 Sch'el voul alch d'bön, schi eu l'aspet
 al muossarà il toccant respet!
- S u d à : Hi, hi, hi, hi,
 Eu vegn e di.
 Tschert üna culla ha'l gugent
 quist miser vegl impertinent! (*Va.*)
- A m i II. : Che hast tü fat, pover ami!
 Sco uoss' hast vis teis ultim di. — (*Stübgia.*)
 Schi vain quel capo-aschaschin,
 schi pigl' ün oter chavazzin:
 fa finta d'esser perinclet,
 lur' hast ta vita almain protet!
 Nus vain dabsögn da tai, ami!
 Nos pövel ais be instupi!
 Guadagnast temp, schi rivast sgür
 plü bain al bööt, co in stand dür.
 Tü rizzast oura bler daplü.
 Eu vez qua sgür plü cler co tü.
 Be cun murir, palantar glorgia
 nu's po, da Dieu, e'l dar victorgia!
- A m i r a v. : Eu at cugnuosch, ami dal cour!
 Gugent cun Tai eu viv e mour.
 Ma tschert, eu sa, da que nu's tratta,
 mâ plü nu battast la retratta.

Nus stain sü dret cun cour fidel!
 Per guerra e deport crudel
 nu po l'uman chi as respecta
 far las üsaglias, sch'el ha cretta;
 e nus crajain in megl dra sort:
 in resüstanza, davo mort!

A m i II. : Eu stun cun vus, ma ravarenda,
 i'm para cha'l bun sen pretenda
 da nun agir be per quai aint.
 Laschain tschantschar il fundamaint!
 Quist par' a mai forza magiura,
 uschè cha Dieu in tschêl süsura
 parduna sgür e nun's acquinta,
 scha nus cedain, almain per finta.

G i o b : Eu nu sa' brich, che chi convain.
 Ma neir per finta nu cedain!
 Sch'eir da dolur am saint tuot schmers,
 al diavel nu lasch gnir d'invers!

(*Posa da ponderaziun.*)
 Da sai s'inclegia, ch'eu nu'm sbass,
 al mareschal darà il pass.
 E sch'el am mett' a la tortura,
 schi vez in pasch a gnir mi' ura! (*I picha.*)

Settavla scena

(*Vain aint la brüt cun duos infants.*)

B r ü t : O bap, o bap, o che spavent.
 A teis char figl han tut davent,
 meis hom, marid, uschè amà!
 Davant meis ögls l'han schluppettà!
 — — — — — — — — —
 Cun stit il flà, cul sang chi buoglia
 am büt eu giò davant ta schnuoglia.

(*Ella as bütta in schnuoglias.*)
 Parduna, scha tras nos deport
 a tants causà vain forsa mort,

vain grittantà a Dieu uschè,
 ch'el ans ha dats quist greiv livè
 ed uoss' in ira spavantus
 ans dà chasti uschè sgrischus.
 Nus gnin pro tai, scha eir culpants,
 protegi' a mai ed als infants.

G i o b : O cour, meis cour, nun at s-charpar!
 Eir quist amo? — Che less eu far?
 O figlia, düra es ma crusch —
 forsa cha mamma t'sta dastrusch,
 ma eu nu't poss güdar! Ma sort
 sarà pürmassa chüerl e mort!
 Uschè a vus laschar eu stoss,
 abandonats, cun cour commoss.
 I crid' il cour, i crida l'orma!

(*Guardand desperativ vers l'ot. Cun tun d'imbüttamaint ed amarezza*):

Nu'm vezzast? — Eu craj bod cha'l dorma
 meis protectur, chi vess da'm vair,
 in quist cordöli am sustgnair!
 Schi vè tantüna, güda'm tü,
 cha eu povret, eu nu poss plü!

A m i r a v . : Nu far puchats, cha vigiland
 teis protectur at sta guardand.
 Scha nus puchats vain fat, schi mera,
 purtain chastis, sbassand la tschera.

B r ü t : Mobain, adieu, il temp nu spetta! —
 (*Vers il ravarenda*):

Eu vez cha pac güda la cretta. (*Vers Giob*):
 Scha tü cun s-chüsas nu'ns voust tour,
 schi giain davent! Co'm doul' il cour!
 Abandunats lain tour la fügia
 tras gods e vals, ingio chi mügia
 incunter nus cun üerls plandschivs
 la fam e said als fügitivs.

G i o b : O stat quia, eu as rov. (*La brüt culs infants sorta*.)
 Che cordöli ch'eu improv!

Ottavla scena

(*I vain aint ün colonel cun quatter sudats chi's postan sü, tuots davo avair fat il segn da las cornas. Il colonel ornà cun medaglias ais il figl cha nus avain inscuntrà aint il prüm act e chi ha là arrandschà il convivi.*)

Colonel: Bap, a tai esa i bain. (*Cun superbgia*):

Que ais teis figl chi quia vain.
 Aint il parti sun eu entrà
 e bod sun eir stat graduà.
 Mia carriera ais immensa,
 ed uossa n'ha eu l'incumenza
 dal mareschal, zuond avili,
 da gnir at dir, que ch'eu at di:
 Tü dessast sainz' ingün retard
 finir da far il nar testard,
 [finir da leger cudeschs saimpels
 e dar ad oters noschs exaimpels.
 La patria da nus tuots dumanda
 da star fidels suot la cumanda
 e da portar grands sacrificis!
 (pels oters vain pardert supplizis!)]
 Scha la victoria dess gnir nossa
 ston tuots marchar sco üna scossa!
 Tü schmetter stoust da far üsaglia
 e fabrichar stoust alch da vaglia.
 Ils indscheugners tramettaran.
 Quels han fingià fixà lur plan!
 Tü farast armas e chanuns
 e perfin parts pels aviuns!
 T'rasegn' in quai e fa subit,
 cha'l mareschal ais fingià grit.
 El at conced' üna mezz' ura
 per at decider, ed alura,
 scha nu dast pro, schi sapchast bap,
 nu't poss güdar, schabain nel stab.

Giob : Figl, o figl! — La disfertüna
as augmaint' amo adüna!
Teis fradgliunz sun amazzats,
e teis neivs, da tai dschorfnats!
Uossa plandsch, cha ma vezzüda
vezz' a tai, e nun as stüda —
in vesti uschè tuorpchus,
sporc, comblà da fats pchadus. —
Cornas porta dal maglin
quel chi eira meis figlin
üna jà, aint illa chüna
quella jà nossa furtüna! (*Cun dolor*):
O, eu sun sgüra plain puchats,
cha vus uschè eschat gragiats
e quist qua sarà il chasti
da meis bap chi m'ha s-chaffi.

(*In desperaziun davo üna pitschna posa*):

Va'm, sparisch da ma fatscha,
ch'in schmaladicziuns imnatscha
ma pazienza da's far flà! — (*Sco da per sai*):
Scha't vzess mort, füss eu beà!

Colonel : Attenziun, scha tü m'offendast
a cugnuoscher bod m'imprendast!
Tü tschantschast qua ad agen dan
e tschert t'giaraja mal a man.

Giob : O Dieu, mi' orma vain confusa,
ma cretta dvainta fallatschusa! (*Guardand vers l'ot*):
Culpischast tant tü teis famagl
e't nomnast güst sainza paragl?

A mirav. : O Giob, ami, nu't far culpant
dad imbüttar al Tuotpussant!
[Che greiv affrunt, che ardimaint!
Rouva pardun e vezza laint
cha eu at dun ün bun cussagl:
Fa penitenza per teis sbagl!]

Giob : Dün güdisch tal nun ha respet,
meis pleds perque eu güst repet.

Schmers da dolur nu poss chapir,
 nu poss chapir ne concepir.
 Adüna sun i *sia* via
 e nu vez aint plü sa güstia!
 La logica am manca qua
 cha eir il güst vain chastià.

F i g l o l . Schi vaccilless tia constanza,
 vezzess ün sblach razzet da spranza!
 Lascha teis Dieu, chi nu't protegia!
 Ch'eu vögl teis bain, o bap, inclegia!

A m i r a v . Ta plaja, Giob, ais massa frais-cha,
 ma tschert, in tai quaint büschma l'ais-cha.
 Our dal bras-cher giarà sü flamma,
 cur vezzast laint, cha Dieu At ama.
 Teis dubis s'disfaran sco'n füm
 e bod at giarà sü la glüm.
 Tü sentirast cha El at batta
 per t'adozar tras la cumbatta!
 El t'fa martir e conductur
 d'ün greiv cumbat, in *Si'* onur.
 Perque sta ferm, e güsta uossa
 che chi voul dir: «fidel» demuossa!
 [Mâ brich tant greiv Dieu nun indossa
 ch'ün vair cristian portar nu possa.
 Be quel chi porta rasegnà
 ais figl da Dieu, e d'El amà.]

G i o b : Teis pled, ami, zuond am picuogna
 e'm combla l'orma cun varguogna.
 Sco s-chürantà da tuorbel füm
 n'ha eu tschantschà in orbantüm.
 Que sun il mal e la dolur
 chi'm faivan ir bod ad errur.
 Na, sch'eir martuoiri am invada,
 schi curaschus vögl ir ma strada!
 Eu vögl patir in *Si'* onur,
 nu'm volv davent dad El, ninglur!

Nouvavla scena

(*La duonna da Giob aintra darcheu. Ella stà il prüm tuot instupida, vezziand il colonel. Alura pür cugnuoscha ella a seis figl.*)

D u o n n a : O figl, meis spiert ais tuot confus.
 Est propi tü uschè pumpus?
 Ah, tü est uossa pro'l parti!
 Che chi's sto far, hast tü chapi,
 schi di eir tü al bap, già vegl,
 co ch'el stess far, per far il megl.
 Eu'l n'ha rovà e dit e dit,
 ma el cun mai ais be gnü grit.
 Forsa cha tü sco graduà
 sün el hast plü autorità.
 Sch'el s'decidess per ils pussants,
 quels per seis bains stessan garants
 e forsa fess el eir guadagn?
 I's sto dostar. Eu saimper lagn.

G i o b : O povra duonna, duonna persa!
 Scha mia vita nu füss schmersa,
 fingià, schi quist vess sgür bastü!
 Co sainza sen discuorrast tü!
 Intant cha tü d'eirast davent
 sun gnüdas nouvas da spavent.
 Eu nun at das-ch brich dir ün pled
 da tuot quel mal, da tuot quel led,
 ed uoss' amo sco traditur
 sto ver' al figl il genitur. (*Desperativ*):
 Am bandunai, o it davent,
 schinà dal sgür dvaint eu dement.

F i g l : Vè mamma pür, e lascha'l star.
 Per tai sa *eu* da pisserar.
 El ais testard e mal finischa,
 sco quai t'a di e't garantischa.

D u o n n a (*vers seis hom*): Schi sta dimena cun teis Dieu,
 pover, sulet, sco ün murdieu.

Da meis cussagls nun est stat degn.
Schi sta e piglia quai chi vegn.

(*Mamma e figl partan.*)

G i o b : Schi, uossa sun eu bandunà
da tuot ils meis — dals bains privà,
be plü meis corp e san inclet
ha Dieu laschà, a mai povret.
[Ma sch'eir suldüm intuorn mai guetta,
In tschêl il Segner sün mai spetta,
perque abandunà nu'm chat:
Que cha Dieu fa, que ais bain fat.]

Deschavla scena

(*Aintra il mareschal. Que ais quel diavel chi ha giovà i'l seguond act la rolla da colonel. Natüralmaing porta el las cornas.*)

M a r e s c h a l (*plain d'ironia*): Giob e cumpagns, a vus salüd!

Furtüna dschendra la virtüd.
Eu's vez cuntaints e d'anim bun,
pelvaira, vaivat sgür radschun.
Hei, Giob, co staja cun teis Segner?
poust saimper ferm vi d'el at tegner? —
Ün Dieu — fa'm rir, schi füss ün Dieu,
nun at laschess el gnir murdieu.
El t'protégess, ed il pajais
tgness sgür protet el in seis brais?
— Absurda tia fantasia!
Al muond surdà tü l'orma tia,
schi vezzarast chi't va plü bain
e cha bler meglider que cunvain. —
Ed uossa — dà tia resposta . . .
però avant üna proposta
at suottamet, fich acceptabla
in cugnuschand ta zuond capabla
direcziun e diligenza
e ta grand' intelligenza:

Sco minister da nos stadi
 at nomnain. Ün signuradi
 at dain pro, sco pitschna gascha,
 poust eir tour, be que chi't plascha,
 t'inrichir cun quaist e tschai
 cha da richezzas sarast rai.
 Que vulain nus franc mantegner,
 be — schmaladir stoust tü il Segner
 e far dad uossa inavant
 armas, sco cha eu t'cumand.

G i o b : O pleds, nu para cha vus clingias
 sco töss-chantats dits e lusingias?
 sco clams dal diavel a l'uraglia?
 — Eu at cugnuosch, granda canaglia!
 Davent da mai, o tü satan
 nu'm suos-chantar, spiertal pitan.
 Chi vegna che chi esser po,
 eu gnanc' ün pass nu dun davo!

(*Ponderand vers ils amis*):

Sül muond pudessan ils umans
 viver cuntas, beats e sans,
 schi lessan observar la ledscha
 da quel chi grand e pitschen redscha!
 La terra naira e früttaivla
 a tuots nudrischa amiaivla,
 [scha tuots sco frars as resguardessan
 gugent l'ün l'oter eir güdessan!
 Co füss il muond ün lö beà,
 Zuond pac schmachess eir povertà,
 perche'l's umans sun furtünats,
 cur ch'els dal böñ sun penetrats.]
 Ma ün' invilgia — i s'as sgrischa —
 a l'oter bod per la chamusca.
 A minchün para l'essenzial,
 ch'a seis vaschin giaj' ün pa mal,
 Alur' as gioda'l e supporta
 il mal dadaint si' aigna porta.

— Ma ans dostain — mia devisa —
schi forsa gnin in quista guisa
ün sich da l'orma da salvar,
ch 'la poss' in tschêl darcheu turnar.

Perque fabrich eu jent farguns —

— Neir scha'm mazzais, mâ brich' chanuns!
per lavurar il fuond, üsaglias,
ma tschert brich armas e mitraglias! •

Amis, vus vais per mai incletta,
e tscherta ais in vus la cretta
cha pac importa vanaglorgia
da mazzumans, cun lur victorgia,
e ch'hajans forsa ün cunfin
ün pa plü grand, o fich perfin:
Ils seculs van, sco di ed ura,
bod crouda tuot a la malura!

(*Vers il mareschal*):

Que sun tuot plans dad ignorants
chi cun medaglias s'crajan grands!
Schi, mareschal, là ais la porta!
Sco ch'El ais gnü, uschè ch'El sorta!

Mareschal: Oho! Quist basta, nar sömgiader!
Liai subit a quist sgiamgiader.
Pigliai eir seis duos bels amis,
Vus vaivat vis voss ultims dis.
Nus fain subit l'execuziun:
Minchün illa chavazz' ün tun.

(*Muossa cul man da'ls metter cunter la paraid*):

Mettà'ls nan qua. Cun la pistola
ün sfrach cha la cuppalla sgola!
Eu's dun cumand, sün ün duos traïs.

(*Fa tschögn als sudats da's postar pro l'otra paraid*):

Guardai cha'l gial saja bain tais.

(*Ils sudats jan star als traïs amis vouts vers la paraid. Lura as mett' na sü in lingia in üna tscherta distanza. Il diavel sta là sco per dar il cumand.*)

Mareschal: Ün... duos...

(*I dà ün ferm tun da chalaverna giò da tschêl, e vain bod s-chür.*)
Giob (as volva cul tun insembel vers quels chi sun pronts per trar, ma chi sbassan subit las pistolas, e disch cun tschera sco iglüminada):

Eu od Sia pussanta vusch!

Pür trat amis, Dieu ais dastrusch.

(*Illa jatscha e cuntegn dal diavel as vezza davo il tun e pro'ls pleuds da Giob, ch'el ais in ün grand spavent, perche el sa cha Dieu nu permetta da surpassar seis cumand. Ma el as remetta subit e disch per s-chüsa, ma cun tun energic ed impertinent vers Giob*):

Mareschal: Tü stoust murir, sco que ais sgür,
 be chi'd ais gnü qua massa s-chür.

Manà'l's subit in prefettura,
 chi spettan là fin a bunura!

(*I vain s-chür dal tuot. Ils sudats sortan culs amis liats dürant chi'd ais s-chür.*)

Mareschal (*cuntinua aint il s-chür, sco sch'el t'ils clamess davo*):

Chi guardan be ün pa in fatscha
 a sgüra mort chi t'ils imnatscha!

Ündeschavla scena

(*I dà darcheu ün tun, i vain cler tras üna ferma glüm da suringiò. Dasper il diavel ais l'anguel, sül qual crouda il fasch da glüm.*)

Angueil: Surpassast il cumandamaint
 da Dieu, chi ais l'Omnipotaint,
 dal muond tü pitschen spiert pervers?
El in pussanz' ha l'univers.
 T'inchüra't bain, o cha be schmuors
 da ta pussanz' il temp ais scuors
 ed ant cha possast t'impiissar
 giò pro teis fö hast da tuornar!

Diavel: Tü sast ch'eu sun ün sclav da l'ira,
 cha quella in seis latsch am tira!
 Da flarusezz' ün batter d'ögl
 pussanza vess cuostü e sögl!

Ma s-chüsa spiert dal Tuotpussant,
 eu per pardun ad el dumand,
 be lascha'm star amo sül muond
 ch'eu tant am giod, e'm plascha zuond.

Anguel: Tü hast privà a Giob dal sieu,
 Ma vout nu s'ha'l davent da Dieu.
 Vi d'el voul Dieu gnir a savair,
 scha ils umans sun da mantgnair
 beats in cretta e fidanza,
 o schi nu saj' ingüna spranza
 e cha lur spierts maligns, charnals
 ambischan be böts infernals. —
 Ma Giob ed eir seis duos amis
 muossan cha güst eira l'avis,
 chi detta saimper glieud fidela
 chi vezza cler l'eternità.

Diavel: Giob ais be ün egoist.
 Que nun al intria zist
 ch'el ha pers ün sichin roba.
 Oters tschüf han sulla goba!
 El ais san d'orma e corp
 e per oters ais el orb.
 Uschè sa, que as inclegia
 far minchün cun pleds cumedgia
 e's far ver' admiratur
 da seis Dieu e Creatur. —
 Dà'm seis corp, schi sun eu sgür,
 cha'l vain pitschen sco 'na mür,
 e que ch'el tant tgnava ot
 schmaladischa'l tschert bainbod. —
 Minch' uman, da quai sun tschert,
 ha per mai il cour avert.
 Schi'l va mal pro Dieu el ura
 per agüd e t'il adura,
 e sün que, schi svelt nu's müda,
 el subit be oura spüda,
 dschand: Schumars, scha l'existiss,
 schi quist qua sur mai nu gniss! —

Fa dimena pür la prova!
 Dà'm seis corp! . . . per quai at rova.
Anguel: Schi dimena at dun il corp.
 Ma tü sast ch'eu nu sun orb! —
 Be il corp, bricha la vita,
 at remarcha bain mia ditta.
 Piglia'l e nus vulain vair
 scha Giob eir qua po as mantgnair!

(La tenda crouda.)

QUART ACT

(La scenaria rapreschainta üna praschun mez s-chüra. Be aint dad üna fanestretta da la vart aintran ün pér razs da clerità. Ils praschuners han aint büschmagenta striblada, sco cha tala ais üsitada pro'l greivs malfattuors. Per giovar aise meglde da scurznir: quist act bainquant.)

Prüma scena

(Giob e seis duos amis, scopür duos oters praschuners sun in praschun e discuorran insembel. Ün dals praschuners porta il segn (cornas da diavel). Quel vain nomnà praschuner cornà. Ün dals praschuners as stordscha, sco in granda dolur e cur cha la tenda as riva as oda seis dschemar.)

Praschuner cornà (cun spredsch):

Ai, che gniffas fast, ami?
 Sto'm retgnair, schinà eu ri.
 Per furtüna! Quista jada
 hast tü tschüf la jarüclada! Hi, hi!
 Trista zuond füss mia sort,
 sch'eu nu vess quel sich cuffort,
 ch'eir vus gnivat landervi. Hi, hi!
 Que già bler m'ha schligeri. Hi, hi!

Praschuner II.: Tascha nosch, tü be at giodast
 cur sbragir, patir ans dodast. —

Au! sch'eu mov be mia bratscha,
 ün mal da perder sen m'immatscha —
 Sun be bottas, che dolur,
 che lö sul, plain da sgrischur!

Guardian (*sün porta, ha secundà il rier dal praschuner cornà, uossa vers quel*):

Ve nan quia, praschuner,
 ma fa svelt, at dun d'incler!

(*Il guardian e'l praschuner van davant via dad iüna vart e discoutran sco schi scuttessan tanter pér, ma inclegiantaivel pel public*):

Di'm ün pa, meis cumpagnun,
 co evadast ta mischiun?
 Veggan els planet madürs
 o restan els stinats e dürs?
 Tü nu'm parast güsta fin
 sco tantader e maglin.

Praschuner cornà: Eu t'ils taint e t'ils confuond,
 meis char frar, ma els dal muond
 nu s'intrian. Lur immaint
 tendscha vers il firmamaint.
 Pleds sun pers. Per quists stivals
 voul que mezs plü radicals!
 Fa cun els ün' otra cura!
 T'ils madüra tras tortura!

Guardian: Cul chüerl pudess eu far maloms!
 Cha'l nun am giaj' amo a roms!
 Da'l far gnir nos — schmaledicziun! —
 stessast cun pleds bain esser bun.

(*Plü dad ot, sco per finta, per cha eir ils oters odan; adüna amo vers il praschuner cornà*):

Marcha (*mussand cul man*), guarda culla tschinta
 tschüffast traïs, scha tü fast finta. (*Parta.*)

Praschuner II.: Less savair chi chi chapischa
 cha'l guardian at preferischa.
 Cur cha nus vezzain sa fatscha
 seguan fats, na be immatscha.

A m i II.: Da la libertà privats,
ans ha Dieu, craj, bandunats.
Aa, sch'eu pens a ma famiglia,
dür stramantamaint am piglia.

P r a s c h u n e r c o r n à : Massa bler, chara glieudetta
vus tschantschais da vossa cretta!
Eu impè, nu craj inguotta
e sulet bat tras ma luotta!

(*Guardand sco cha'l's oters reagisch'an*):

Cha'l guardian — füss be ma brama —
as rumpess culöz e chamma!

P r a s c h u n e r II.: Miser füss eir quist cuffort!
Ün oter gniss, scha quel füss mort!
Per vaira, eu nu chat la via
da redscher ma melanconia.

G i o b : Cumpagn, culs plants tü pür rafüda.
I dà ün Dieu, chi tschert ans güda!
Rasegnats nos fasch portain.
Eir per nus spendranza vain!

A m i II.: Char ami, tü ans cuffortast,
saimper ün pa spranza portast,
saimper tschantschast be modest
da nos Bap, il Dieu celest;
[hast in quel fundà la cretta
da la grazia chi'ns aspetta.]
Eir eu saimper n'ha fidel
tuot meis dis, cret vi dad el.
Uossa saint in meis intern
l'intschertezz' a ruojer ferm!
I'm turmagenta dubitanza,
scha nos crajer ha creanza.

P r a s c h u n e r : [Tscherta, cha'l managiamaint
d'ami Giob ais bun, que saint,]
ma dal rest craj cha'l bajocca
plü co üna filistocca!
«Dieu ais grand e buntadaivel,
e nos Bap zuond amuraivel.»

Ais que vaira, dit ün pa?
 Iminchün vain maltrattà
 di per di. Bod in malura
 stain' nus ir in la tortura
 e nos Bap «tant' buntadaivel»
 guarda pro zuond «amuraivel»,
 sco chi va, lascha'l chi giaja
 dà als buns uschè (*mussand sün sai e süls oters*):
 la paja.

Id ais sgür, ch'el nun exista!
 L'ultim mort ans guard' in vista
 e cun que aise fini!
Bler, scha'l corp vain sepuli!

Praschuner cornà: Vzais vus Dieu cun barba grischa
 sün ün trun, be in chamuscha
 ed intuorn el umans anguels,
 chi sun morts, cur eiran stanguels,
 chantand psalms, per saimpretern —
 per adüna — sainza term!
 Eu m'ingrazch per quella paja!
 Qua a nus bler meilder vaja —
 cur cha morts saran ün di —
 scha cun que esa fini.
 Ed uschea esa eir —
 Otra cretta lasch al preir!

Amirav.: Vzais, porque cha vos tscharvè
 bler nu pensa, es' uschè
 [giò sün terra, bler sgurdin!
 Ingün nu pensa sün sa fin.
 Minchün voul, intant ch'el viva
 bler giodair, fadias s-chiva.
 E porque han pacá temma
 dal malfat e da blastemma!
 Giob ed eu vain cun premura
 perscrutà ura per ura
 e stübgia cun grand'arsaja
 per savair che sen chi saja

illa vit' uman' in terra
 e davo ill' otra sfera.
 Supra Dieu e religiun,
 supra da la creaziun
 vain stübgia cun diligenza,
 dovrà tuotta sapienza
 per chattar la soluziun
 da tuot mal e da tuot bun.
 E diplü cha nus stübgiaivans
 e diplü cha inclegiaivans
 ch'a nos spiert sun miss obstaculs
 per chapir tuot ils miraculs
 e cha bod vain il cunfin
 da nos pitschen tscharveïn.
 Nos ögl resta instupi,
 vzand miraculs di per di,
 — eir scha eschan vans pervers:
 in scoprind da l'univers
 las ledschas cleras, aritmeticas,
 chi in distanzas, dschain cosmeticas,
 as splajan cun tant' exactezza,
 schi presentin nus la grandezza
 e nus savain, cha da sai stess
 dvantar alch simil nu pudess.]
 Co as movessan tuot la terras
 da l'univers, in otas sferas,
 tgnand lur via cun sgürezza,
 giand intuorn cun exactezza,
 furmand tscherchels ed elipsas
 cul sulai, ed eir eclipsas.
 Plü chi's guarda, s'ingiavina
 üna ledsch' etern-divina
 ed ün spiert chi tuot ordaina
 e sün dretta via maina.
 Schi, i's saint' illa splendur
 chi exist' il Creatur! —
 Da l'uman suffrentsch' e plant
 dvainta insignificant!

A m i II. : Sgür, per quai nu fetsch dispitta!
 I sarà, que nu dubita
 sur da tuot ün Creatur. —
 Ma chi disch cha quel alur,
 detta bada sül uman,
 cha tü nomnast pitschen, van.
 [El creà l'ha, ma sgür lascha
 cha el moura e ch'el nascha,
 sco ch'el voul, e cha el fetscha
 tuot, tenor si' aigna ledscha.
 I nu po ün Dieu tant grand
 s'impachar cun mincha plant
 chi contuorbl' il cour uman
 saimper plain pisser mundan.
 Sa ranchür' e robaria
 tschertamaing nu t'il intria.
 sgür e tschert el eir patischa
 cha l'uman quiet schmarschischa
 cun seis corp e cun si' orma,
 cur ch'el mort suot terra dorma.]

P r a s ch u n e r c o n à : Hai, bain sgür! da que'm tegn bun!
 Que's eir mi' opinuun.
 Eu nun ha zuond bricha buonder
 chi chi'l muond ha fat, pel tuonder!
 Eu sa be ch'ingün nu güda,
 cur scalogna nu rafüda.
 Schi, vos Dieu, que sün nardats:
 e vus eschat minchunats.
 Qua sün terra cun indschnig,
 regn' adün' amo'l malign!
 Tant in pitschen, sco in grand,
 ais *el* il spiert il plü pussant!
 Meglder tour, uschè am para,
 dal tschél sün terra la chapara.
 [Il giiodimaint eu tscherch e raps!
 Que vala bain daplü co baps
 imaginats, plains da buntà,
 sco quel dal sgür vain be sömgià

e cur s'sdasdais dal sömmi van,
 schi pür vezzaivat aint l'ingian.]
 Vos Dieu nun es alch radschunaivel
 «Sömgiaider», nomn eu l'hom crettaivel.

G i o b : Scha vos spiert a mai inclea,
 schi as vögl dir mi' idea.
 Tuot ha pol e cunterpol,
 i's po vair' ingio chi's voul.
 Uschè sun duos spierts sün terra
 chi as battan e's fan guerra.
 Qua es il bun; il spiert dal Segner,
 d'üna vart, chi's voul mantegner
 e da l'otra il malign
 chi s'incrötscha cun indschign.
 Spiert ais spiert e bricha corp!
 Que nu's müda cun la mort.
 Our da terra fabrichà
 il corp scrouda e's disfà.
 Ma il spiert nu va in terra,
 el as maisd' a l'atmosfera.
 Spiert nu po per tschert schmarschir,
 que minchün po sgür chapir!
 [L'uman ais ün instrumaint
 fat da Dieu, l'Omnipotaint,
 ch'eu congual, plü accurat
 cun ün simpel apparat,
 dschain da radio, per exaimpel,
 schi inclegia mincha saimpel
Dal spiert, l'uman, intant ch'el viva
 resainta l'uonda emissiva.
 Tenor vulair e qualità
 l'apparat registrarà
 spiert da Dieu, chi ais divin
 o be spiert dal grand maglin
 e tuot que ch'el registrescha
 inavo el emanescha,
 dand ün spejel da si' orma
 a l'uman svagl, chi nu dorma.

Cur chi's rumpa l'apparat,
plü sa vusch nu dudirat.
Ma l'istess, las uondas giran
sco avant e nu's retiran.]

Praschuner cornà: Bravo, quist ha'L dit stupend
quia tir' ün oter vent!
[Quist am va fich bain per corda.
Schi, bun hom, süls lefs pür t'morda:
Cur cha l'apparat es ruot,
per l'uman es fini tuot.]
Que cha dist dal spiert, cumprova,
sco chi'm para, amo drova.

Giob: Tü, tenor teis orizont
hast inclet pakischem zuond.
Uoss' at di il principal,
eir scha chapirast be mal.
Spiert ed orma . . .

(Interrupziun tras la seguonda scena.)

Seguonda scena

(*L'üscht da la praschun as riva e s'oda coura al guardian da praschun chi sbraja cun tun da grit. Tuots taidlan stupefats.*)

Guardian: Aint acquia, toc canaglia,
cha tü sapehast che chi vaglia!
Lönch ans hast tü tut pel nas.
Qua vainst lam, eu sun persvas.
Qua't mussain, que pür suppuona
che chi ais: quinta culuonna.

(*El dà dadour üsch ün chatsch al nar, chi amo adüna in sia mandura dad arlekin sgoula, per uschedir aint in praschun. Il guardian al segua e cuntinua sco cumanzà:*)

Guardian: Per chattar plü sgür la storta
ha'l tut giò la corna torta,
d'üna vart, da l'otr' impè,
laschà sü, volvand chapè

bod innan e bod invi,
 sco chi soffl' il vent quel di.
 Voust portar sün duos giavellas
 poust cun oters far da quellas!

A r le k i n : Meis bun hom, che tant chaprizi?
 Que dà aint il san güdizi!
 I nú's po mâ brich savair
 cùn chenün chi'd ais da tgnair.
 L'inimi fingià s'avanza
 e tschertüns perdan la spranza
 fan in chotschas da la temma
 ed il curaschus blastemma:
 Eu percuter sun astut,
 la mastrin' in man n'ha tut.
 Meis tscharvè nun ais tant flaivel:
 l'hom dess esser indschege naivel.
 Eu cun spiert zuond temerari
 am n'ha vout a l'adversari,
 dschand cha nus cun sen devot
 pels artschaiver rizzan tuot.
 Uschè n'ha, schamâ chi gess
 mal, salvà noss interess.
 [Que's nos böñ, que vezza aint
 quel chi ais intelligaint.
 Il precaut ais avedut,
 il saimpel resta prais e stut.
 D'ir, scha voust la barcha volver,
 al timun at stoust resolver.
 Tü est cot a dür, plütost:
 rusigl' ossa; eu mang rost.
 Ün di t'spuntarà la glüm:
 Nu't gnieuar be sül aldüm.]
 Dal rest nu'm lasch intemurir
 dad ün toc gross, tü'm laschast ir
 subit e'm dast la libertà
 o cha char que't custarà.

G u a r d i a n : Possast ir a la malura
 cavalier da congiunctura!

Toc nar! Schi, tü est nar dal bun
d'alch simil be da far manzun.
Tuots insembel chi sun quia
pon s-chivir ta cumpagnia,
scha eir culpabels tscherta sun,
schi han almain: «opiniun»!
Per que ch'els crajan, stan eir aint,
subischan painas e turmaint!
Splattapuglinas! Tü est culpabel
da spiert meskin e miserabel.
Tü't volvast cun riainta tschera
tenor il vent, sco la bandera.
scha d'alch vart vezzast profit,
là t'veoust far bainlair subit. —
Tia chapütscha d'arlekin
lascha sü, tü spiert meskin!
Dal rest transmüda't, hom flexibel! —
in praschuner plü bod pussibel!
Eu'm rabg, scha vez ta dubla fatscha!

(*Büttand via vestits da praschuner vers l'arlekin, chi ils lascha per-
cunter crodar davant sai e nun ils piglia sü*):

N a r : Tè, quia hast, tir' aint ta sdratscha!
Dafatta brich, qua fetsch protesta,
nu'm dar disturbi e molesta.
Eu n'ha bod fat cun da ta razza!
Sta musc, scha tü hast jent ta piazza!

G u a r d i a n : Ta leu' es güzza e zuond aischla,
davo't preschantarà ma giaischla!
Fa svelt cha bain subit eu tuorn,
sainz' alcohol at fetsch gnir stuorn! (*Sorta.*)

N a r (*vezzand pür uossa ils oters praschuners*):
Ai, che ch'eu vez, la cumpagnia
ais zuond illustra aint aquia.
Eu als salüd, meis ots signuors!
Chi vegnan, gian a chà, be schmuors.

P r a s c h u n e r : Meis pover schani, meis char gimpel:
Que nu sarà güst uschè simpel!

Da nossa fügia sun els francs!
 Percunter vain per saltimbancs
 nus tuots quaint be pac' incletta!
 Sta da per tai, schi farast letta.

Nar : Quist muond es propcha ün povret.
 Sco chi s'as fa, nu's faja dret.
 Scha bella tschera fast curtais
 cun iminchün, schi e'l offais,
 e scha fast oter, schi hast tort.
 Que's ün muglin, fin a la mort!

Giob : Far dret a tuots, o che errur!
 Que nu po far ün hom d'onur!
 Il dret quel ha be *üna* via!
 E que ais quella da güstia!

Amirav. : O lascha'l e nu dain plü bada.
 Que's be ün nar, chi ans invada.
 L'ha interruot la discussiun
 chi m'interessaiva, cun radschun.
 Siand cha sgür' ais nossa sort,
 ans intressaina per la mort,
 m'amo daplü, che chi capita,
 cur cha nos corp ha gnü desditta
 e la dumanda, schi'd es spranza
 chi detta üna resüstanza. (*Vers Giob*):
 Schi s-chüsa, scha l'ami insista
 e less savair teis püt da vista.

Giob : Eu sgür pel vaira nun am saint,
 scha que ch'eu's di ha fundamaint.
 [Be teoria pigl per norma,
 in as tschantschand qua supra l'orma.
 Sco declerà, füssan sün terra
 duos spiert vagants ill' atmosfera.
 Ma spiert ed orma sun duos chosas,
 cha nun inclegiat robas fosas!
 I vegnan razs da spiert, e van.
 Cun quels fabricha sü l'uman
 si' orma, l'orma persunala,
 e quella là ais immortala.

perche l'inter spiert mundial
 influenescha l'hom mortal.]
 Schi mour' il corp schi l'influenza
 da l'orma tegna sa potenza.
 Eir davo ans, la tschientinera
 vus constatais cun sainta clera
 l'orma da voss antenats,
 chi nu s'ha brich' abundunats.
 Tscherts momaints que sgür intiva
 cha sentiss quell' orma viva.
 Perque stain nus cun ranchüra
 da noss' orma avair chüra,
 cun fadia instanglanta,
 custodir sco üna planta,
 ch'ella vegna cler' e netta,
 spiert da Dieu, glüsbind, refletta,
 eir scha buns nu sarans mai,
 da rivar tant ot sco quai.

[A m i r a v : Que cha dist qua, Giob, refletta
 nu's confà cun nossa cretta.
 Dieu ais in tschêl, e'l Bap da nus.
 Que cha tü dist, fa gnir confus.
 Nus vain dudi tuotta noss dis,
 cha l'orma gaj' in paradis.

G i o b : Dieu ais in tschêl, ma na nos tschêl.
 Be doza l'ögl invers il vel!
 Là vezzast muonds in trilliardas,
 nombrus sco stailas, ingio guardas. —
 L'ha tuot créa i'l vast dispers,
 ch'inseobel fuorma l'univers.
 Ed eir nos muond ha'l rizzà aint
 cun man benign, tant sapiant.
 In el nus bricha be crajain,
 ma ch'el exista nus savain!
 Seis spiert, quel ais pertuot preschaint.
 Dependa be, schi'ns vain conscient.
 Perque'ns stuvin exercitar,
 cha possans Dieu sentind, avdar

sün terra, e fuormar noss' orma
 cun spiert activ, viv, chi nu dorma.
 Scha quell' ün di vain lura libra,
 schi aint il eter ella vibra,
 s'unind cul spiert chi ais dal Segner.
 Per saimper po 'la là s'artegner,
 la po gnir giò eir pro'l's umans,
 influenzand lur fats e plans,
 scha da tour sü els sun parderts
 il spiert divin cun cours averts.
 Ma scha l'orm' es ruinada,
 schi erresch' l' inpalantada
 e'l mal s-chaffischa giò sün terra
 ils trids iffichs, dispitt' e guerra,
 per ella ais be perdiziun
 da seis ambir la conclusiun.]

Terza scena

(*Quia aintra il guardian diavel e taidla cun spredsch las explica-ziuns da Giob, chi nun il vezza. Giob cuntinua*):

G i o b : Perque patisch eu qua pazaint
 subisch tortur' e patimaint
 e sper cha l'orma s'annöblischa
 tras tuot il mal cha'l corp patischa
 e lod meis Segñer saimpermâ,
 ed am resaint cun el beà!

G u a r d i a n (*cun rier sadist*): Scha tü patischast uschè jent
 schi sgür nun avarast spavent!
 Be vè subit cun mai sül boc;
 exercitar vulain il cloc
 dal pal cun gottas; que fa bain:
 Vainch clocs davant, vainch sulla rain! (*Riand*):
 Cur cha tü vast in svanimaint,
 schi loda Dieu, l'Omnipotaint.
 Sco quista jà at lain nus uondscher,
 fin cha tü sbrajast dal grand puondscher.

Giob: Eu nu poss oter, sun pardert.
 Meis ögl, quel vezz' il tschêl avert!
 Amis, probabel nu tuorn plü.
 Eu's di adieu! Be stat dret sü!
 Hajat curaschi, nun as tmai!
 a que cha eu's n'ha dit pensai:
 Pudaivat saimper ferms as tegner
 vi dal sonch pled chi'ns det il Segner.

Guardian: Va cun Teis Segner, toc cheu där.
 A tai at faina gnir madür
 e't battaran, quelà at di,
 fin cha teis Dieu hast schmaladi.

(*Maina oura a Giob, davo l'avair lià ils mans insembel*).

Quarta scena

(*Il prüm regna be silenzi. Ils praschuners guardan stuts e depress e significativmaing, sco cur chi's spetta üna catastrofa. Lura as doda clocs, sbrajs e clotschs.*)

Praschuner cornà: A quel sia filosofia,
 sch'eu dod indret, passarà via.
 e cur cha'l vain, scha'l viv' amo
 schi pensarà'l be tant sco no.

Nar: Sco quist pelvaira nun es spass
 d'anguoscha trembl tant ferm ch'eu squass,
 i's stess adün' il prüm pensar,
 avant co ir qualchos' a far.

Ami II.: Ami fidel, plain crett' e schlantsch,
 o pover Giob, co ch'eu t'cumplandsch.
 Eu nu vez aint qua la güstia!
 Saimper guliv est i ta via.

Ami rav.: Co sun cuntaint ch'el ha sa cretta.
 Bler megl dra sort ad el aspetta.
 Fini sarà bod il turmiant
 ed el béa! Co sun cuntaint!

(*I s'oda ün sbraj plii ferm e la vusch da Giob*):

Giob : Schi schmaladi saja il Segner,
cha vi dad el nu poss am tegner.

(*I's doda il diavel chi ria. Il praschuner cornà surria, ils oters jan vistas spavantadas. Ingün nu disch inguotta.*)

Tschinchavla scena

(*Il guardian diavel porta inavo a Giob, chi para in svanimaint e'l lascha dar giò sco ün sach sün seis lö. Guardian, our d'flà*):

Guardian : Que ha cuostü, ma a la fin
at vain a tai, eir al tapin. (*Vers ils oters*):
Schi uossa, tgnai quai in memoria!
L'infiern sün terra ha la gloria. (*Sorta*.)

(*Ingün nu disch inguotta. Il nar tegna ils mans davant ils ögls per nu verer e trembla. Giob cumainza as mouver e vain in sai, dozand cun jadia il cheu.*)

Giob : Ingio mâ sun, meis corp nu saint,
sun viv, sun mort, in svanimaint?

A m i r a v . : O Giob, ami, che hast tü fat?
At rendast quint da teis misfat?
Co mâ? Teis Dieu hast schmaladi?
Eu nu't cugnuosch, o char Giob, di?

Giob (*siglia süi, cun la fatscha plain spavent.*)

Che dist, che dist? che dist, ami?
Cha *eu* meis Dieu vess schmaladi?
O na, mai plü, o madinà,
Alch simil Giob mai plü nu fa.
Sch'eu vess fat quai, schi pür crajai,
alura nu sun stat in mai.

[Il diavel l'orma ha s-chatschà
e svess in mai as ha plazzà.
Eu m'ha pers vi in svanimaint,
da tuot il rest nu'm sun conscient,
ma forsa ch'ha be imità
ma vusch quist diavel scelerà,
crajand pudair mnar ad errur
perfin meis Bap, chi ais süsur. —

Chi saja sco chi esser voul,
 in veglia cretta am consoul:]
 O benedi, meis Segner bun,
 meis Bap fidel, unic patrun.
 In tai sulet met eu ma spranza
 ed am surdun, plain da fidanza.

(*Fingià avant as haja dudi tuns da schluppet, ma main ferms. Uossa as riva l'üsch e'l suls parañ plü dastrusch.*)

Sesavla scena

(*Il guardian diavel vain aint in granda agitaziun.*)

Guardian: Höi! L'inimi vain! Che desditta!

In pac momaint el già capita.
 Battüda ais nossa armada.
 Sainz' uorden mütscha la sudada.
 Eu's rouv, meis chars, schi vegnan qua,
 schi dit ch'eu's n'haja bain trattà.
 Nus eschan stats amis fidels
 in quels trids dis, schi vegnan bels,
 cur chi vain qua estra milizia,
 schi lain mantgnair noss' amicizia.

(*Intant ch'el discuorra vegnan aint duos sudats, mettan da davoaint iün jazöl intuorn la bocca dal guardian ed iüna tschinta intuorn la bratscha, chi vain tratta cunter il corp e'l condüan oura.*)

Ündals sudats: Tuots quels cun cornas lain nus sdrüer
 ed in fermanza t'ils condüer.

(*I vezzan il praschuner cun cornas e'l mainan davent eir a quel. Il nar as ha vont cun la vart sainza cornas cunter els e cul oter man tegna el la corna, per chi nu's vezza.*)

Praschuner: A quel lain dar, far dad ami,
 da quai po'l esser garanti.
 per pender sü e'l massa bun
 cun crötschs da charn aint i'l misun.

Amirav.: Meglders co els stuvain nus esser,
 sch' aint i'l malom nun's lain intesser.

N a r : Nun am tradi, ninà, meis chars,
be'l bain vuglù n'ha dals confrars,
nu m'ha retrat, sco 'na lindorna,
poss sgür sfrachar davent ma corna.

(*El piglia davent la corna. Da per sai*):

Eir quia sgür ais la plü scorta,
adüna far la giatta morta.

(*Giob ais immez tanter ils oters chi sun gruppats intuorn el, ed ün raz da glüm vain giò sün seis cheu.*)

G i o b : Mia, disch Dieu, ais la vendetta,
Quietamaing laschain chi stetta.
Chi fetschan que cha Dieu cumanda
cun quell' intera sula banda.
El ils chastia ün per ün
e pos nu varan plü ingün. —
Ma nus giain oura illa vita,
fain bun, schi's po, quista desditta.
Manain il pövel sülla via
cha Dieu ans muossa: da güstia!

(*La tenda crouda.*)

Fin dal quart act.

TSCHINCHAVEL ACT

(*L'istessa stüva da signur Giob, sco aint il terz act. Signur Giob ais tschantà e para fich affatschendà cun scrivandas, cudeschs da biüro etc.*)

Prüma scena

G i o b : I nu's dschess, che lavurada
cha que voul e schaschinada
fin chi va darcheu ün pa,
sco chi s'eira adüsà.
M'uossa craj cha'l principal
füss reglä, e gnanca mal.

(*I picha e vain aint il directer da las fabricas, v. d. el discuorra sün üsch.*)

Directer: Reveri, signur patrun.

Nu disturb eu? (*Guardand via süllas scrivandas*):
o, pardun!

G i o b : Pür gnit aint, i'm fa plaschair,
sco adün' eir hoz da'S vair.
Sezzai giò e'm fat palais,
sch'alch sül cour Vus forsa vais.

(*Il directer vain aint e sezza giò.*)

Directer: Eu vegn in nom dals lavurants
chi'L lessan dir arcugnuschaints
co cha els grazi' e grà Al san
ch'El als procura darcheu pan.
Che chi voul dir, han els chapi,
avair il pan d'iminchadi
ed ün patrun, chi tuot ordaina
in surpigliand pissers e paina.
Lönch han pati, durmind sül stram
düra misiergi' e naira fam!
Perque, o ch'El nun haj' in mal,
Al lessan els dar ün regal
modest, be sco simbol previs.
Sch'El d'acceptar acconsentiss,
schi gnissan quia lur infants,
tramiss da nus sco gratulants,
per t'il surdar, e schi'L daletta
chantessan üna chanzunetta.
[Nus vessan be quist pitschen röv.
Poss eu portar buna danöv?]

G i o b : Meis sforzs per vus, sun meis dovair!
Arcugnuschentscha fa plaschair.
Strendscha'm il man, eu dir As poss,
da vos intent sun tuot commoss.
[Schi dit dimena ch'eu t'ils spetta
e cha lur vgnüda am daletta.]

Directer: Grazcha, sar Giob, in acceptand
fa'L gust a tuots, pitschen e grand.

(Sorta cun ün pitschen inclin. Giob cumainza darcheu a lavurar.)

Seguonda scena

(I picha e vain aint ün general da l'armada victoriusa. Quel salüda
cul man a la chapiütscha e fa ün pitschen inclin.)

General: Dieu t'il salüda, meis signur!
Scha eu nu vegn quia ad errur
ais El sar Giob, il fabricant.
Sch'eu am sbagliess, s-chüsa dumand.

(Giob ais stat siü e va incunter al general cun ün cumplimaint.)

Giob: Devot salüd, ot general!
Eu eira quel, destin fatal
ha fat, cha quel eu nu sun plü.
Be'l nom n'ha eu amo mantgnü.
Percunter prov eu, que stögl dir
da metter tuot darcheu ad ir.

General: Que ais pelvaira fich lodabel.
Eu sa ch'El ais ün hom capabel.
[Sa trist' istorgia m'ais cuntschainta:
spoglià e'L gnü da ladramainta
chi L'ha büttà aint in praschun
e torturà sainza radschun.
Eu sa cha là tras Seis deport
ad oters ha'L portà cuffort
e surleivgià lur greiv pantizi.
Invan nu füt il sacrifici:]
Eu fetsch in nom da la Regenza
ad El profunda reverenza e suottam ...

Giob (*interrumpand*): Eu vegn bod cotschen da Seis lod
e varguognar am stossa bod.
[Eu nun ha fat, a meis savair
inguotta zuond, chi fess plaschair.

Que ch'eu n'ha fat, ha fat ma fai —
e quella nu pervain da mai.

Perque a Dieu be, meis signur,
scha 'lais lodar, schi dat l'onur.]

G e n e r a l : El ais modest; la modestia
muossa — as disch — dal tschêl la via!
Ma uoss' Al rouv eu per pardun
e 'less evader ma mischiun:
Sa patria ais tuot demolida!
Il pövel resta sainza guida
e tuot confus! I nu s'ais bun
da'l tgnair in train sainza timun.
L'ha bsögn d'agüd i'l grand astent!
Perque Al rouv, ch'*El* president
vöglia dvantar da Seis pajais,
chi zuond in disfurtüna ais.
Dumandà ha ma Regenza
als partits — e lur sentenza
ais, cha l'hom saj' El sulet
chi ha'l savair ed eir l'inclet
e chi da tuots gioda la stima
per ün tal post, fuormand la tschima,
[chi sco pro'l bös-ch ais l'important,
scha quel voul gnir guliv e grand.
El stess unir ils sparpagliats
chi sco sömgiaders s'han sdruagliats
e vezzan uossa cun terrur
ingio chi'l s mnet lur greiv errur.]
Uschè in nom da l'agen pövel
sco eir dal meis, vegn cun il rövel
cha El accepta l'incumbenza
sch'eir pitschna ais la recumpensa
sch'eir dür' e greiva la lavur
ed eir scha El nu tscherch' onur,
ma sgür El fa üna bun' ouvra,
perche Seis pövel ferm Al douvra.
G i o b : Bain grand' onur, sar general,
ma impussibel, que vzarà'L?

I'l corp sfrischlà, la forz' ais ruotta,
ed eu nu vagl plü propch' inguotta.

— Da'm tgnair in pè perfin n'ha stainta,
Dolur am puondscha e stanglainta.

[Eu'm chat fingià in greiv iffich
per pisserar eir be ün sich
pels lavurants e per ils lur,
chi hajan pan ed eir lavur.]

Sun vegl! I füss sgür preferibel
da tour ün giuven plü flexibel,
ün chi s'adatt' ed ha ils duns
da redscher nouvas relaziuns.

Assumer eu, in mi' età,
nu poss la responsabiltà.

G e n e r a l : O, El nun ais tant attempà.
I voul ün hom ün pa pozzà.
Valabla, tschert, nun ais la s-chüsa,
perque Al rouv, ch'El nu refüsa.

G i o b : Mas fabricas am stan a cour,
las less manar, infin ch'eu mour.
Per quist greiv post ha ma sandà
massa pati. Eu sun scrodà!

G e n e r a l : Ch'El pensa, tuot as megl dra spert.
Bod darcheu viscul e'L, dal tschert!
El vezza bain — a meis parair
Al clama qua ün sonch dovair.
El mai ninglur nu s'ha retrat,
ais stat sül post cun dit e fat,
cur chi's trattaiva: per il dret.
(Que chi m'han dit, sch'eu n'ha inclet.)

G i o b : Mi' orm' as dosta stramantada,
— m'eu saint in mai sco 'na clamada.
I'm para, sco cha üna vusch
clamess: Schi piglia tia crusch,
fa teis pussibel, *eu* at güd,
tras tai al pövel *meis* salüd.
Dimen' invan esa ch'eu'm dosta!
Sar general: Eu'L dun resposta.

Il post damara eu accept!
 — Tenor mas forzas e concept
 farà eu tuot plü bain pussibel. —
 — I sarà greiv, que ais chapibel!
 Ma eu resguard ma clamaschun,
 sco clam da Dieu e *sia* mischiun
 e vögl al pövel, chi m'ais char,
 ün oter spiert inocular,
 [per cha bod spunta ant ch'eu mo(u)ra
 d'ün regn fratern sül muond l'aurora.
 Regn da lavur ed abinanza,
 que füss meis böti, que ais ma spranza!

General: Eu t'Il admir ed Al ingrazch
 ch'El da quist pövel nun es sazch
 e cun Si' orma optimista
 ots ideals piglia in vista
 e ch'El dimen' interprendent
 surpigl' il post da president!
 S-chatschand tuot dubis da cuntradi
 acceptarà'L ils segns dal stadi.

(*Clama our dad üsch*):

Hei, servitur, vè aint aquà
 cun las insignas, e surdà
 devotamaing, d'anim attent,
 tuot a nos nouv, degn president.

Seguonda scena

(*Ün servitur vain aint, chi porta la mantella, chapütscha, greiva culana d'or e bachetta, sco üsità plü bod pro ots funcziunaris, sco presidents da cità e da stadis. El porta tuot sün üna vantiera e s'inschnuoglia davant Giob cun quella roba, per l'offrir. Giob piglia giò la roba sün seis bratsch, la contempland, ma na sco üna persuna vana.*)

Giob: Schi'd ais uschè, schi güst tir aint
 Ch'El s-chüsa be ün cuort momaint. (*Sorta.*)

Terza scena

(Il servitur po far eir da scrivant, o schi sun persunas disponiblas avuonda, schi po gnir aint insembel cul servitur eir ün scrivant.)

General: Piglia rispli ed ün palperi,
cha quist momaint cun desideri
n'ha eu spettà dalönch d'innan,
e meis giavüsch nun ais stat van.

Scriva, eu't dict qua ün appel
al pövel, da restar fidel!

Appel!

Al pövel vint rendain cuntschain,
ch'el nu dess tour stramantamaint.
Tras homens da lur preferenza
darcheu fuormà vain la Regenza.
Chi vezzan aint, da que fain spranza
cha deportans cun mattidanza
as han fin hoz, e ch'uossa vints,
ils noschs impuls vegnan extints
e ch'els as mettan cun premura
suot direcziun da lur parsura
sar Töna Gio b, nouv president
a lavurar cun bun intent.

[Sün buna via el s'condüa,
e sgür cha nouva vita prüa
our da ruinas, sü bainbod,
e be uschè s'acquistais lod.

Lavur dess esser vossa gloria!]

segnà: Ils pövels chi han gnü victoria.

— — — — — — — —
Dà sü quaist a las stamparias.

Placats subit in tuot las vias
sün las plazzas eir e promenadas
dèn dal pajais gnir affischadas!

*(Scrivant parta. Servitur resta. Sch'el ais sulet schi sorta'l e tuorna
in aint sainza dar molesta.)*

Quarta scena

(*Giob aintra in seis grand ornat.*)

Giob : Meis cour quel batta ch'el bod s'rumpa
am vzand in quaist ornat da pumpa.
Be cha Dieu vöglia ch'eu nu guincha
e possa saimper tgnair la lingia,
manand meis pövel inavant
vers ün futur plü degn e grand.

General : Sar president, cha El patescha,
cha eu sco prüm t'Il gratulescha.
Eu sun tuot sgür e n'ha savü
cha'l dret hom vain nus qua tschernü.

(*Mussand sün l'üsch*):

I sun già coura Seis amis
per gratular, da bun avis
Eir Seis collegas d'la Regenza
lessan Al far lur reverenza.

(*El clama alch our dad üsch.*)

Tschinchavla scena

(*Id aintran ils amis da Giob e duos oters signuors, tuots in ornat sco Giob, ma sainza la culana e las insainas specialas da president. Giob t'ils guarda tuot stut.*)

Giob : O che surpraisa, che plaschair,
meis chars amis, a vus da vair!
[Fidels cumpagns in sofferenza,
uossa cun mai illa Regenza?
In quel cas meis curaschi crescha,
da l'esit plü nu dubitescha.]
Insembel sgüra reuschin
da superar pain' e straschin.

(*Vers ils duos signuors, na cuntschaints*):

Meis duos signuors, sch'eir incuntschaints,
eu già vez cler i'ls ögls glüschaits

chi nun han tscheras da calfacter,
 ma chi sun homens da caracter.
 Eu als salüd cun sentimaint
 e'ls spordsch meis man arcugnuschain.

(*Dand il man.*)

A m i r a v . : O Giob, co sun eu furtünà
 in ot ornat da't verer qua.
 Da Dieu vezzain cler la pussanza.
 El recumpensa noss' instanza,
 ans ha salvats cul man etern
 e'ns ha plazzats aint il guvern.

A m i I I . : At das-ch eu dar üna strettnada

(*Piglia iün man da Giob aint in tuots duos e'l dà iïna struclada al
 guardand jurtünadamaing in fatscha.*)

talmaing mi' orm' ais furtünada.
 Cun tai d'inguotta nu'm stramaint.
 I giubilesch' il cour cuntaint!

Sesavla scena

S e r v i t u r (*entrant*): Cour' üna duonn' e duos infants
 in larmas e tremends cumplants,
 giavüschan da pudair gnir aint! —
 Ha que radschun e fundamaint?

G i o b : Lascha'ls gnir aint! (*Vers ils oters*): o schi s-chüsai!
 Aint il salon ün sich spettai.
 Que sarà sgür per pac momaint. (*Vers il servitur*):
 Vä, muossa'ls, Jon, e fa'ls ir aint. (*Tuots sortan.*)

Settavla scena

(*La brüt aintra culs infjants, tuots guardan oura schmiss e malmiss.*)

B r ü t (*as büttand in schnuoglias davant Giob*):

O bap, eu't rouv, hajast pazienza!
 Mordents rimors da la conscientza
 am han sforzada, lair o brich,
 da gnir. — A tia porta pich!

Nus vain gnü tort e't vain offais.
 Vain char pajà cun crids e sbrajs
 e cun suffrentscha infinita!
 restad' ans ais plü be la vita.
 Eu n'ha vis aint, cha tü fidel,
 sulet est i la via dal tschêl,
 perque at rouv eu plain ardur:
 parduna'ns, bap, tuot nos errur!

Giob : Ma chara brüt, vus chars infants,
 co eschat misers, sch'eir gnüts grands.
 O gnit pro mai! Cun grand dalet
 as fetsch bivgnonts dadaint meis tet.
 Furtüna granda s'accumplescha:
 Eu saint, cha Dieu am benedescha. (*I's branclan.*)

Ottavla scena

(*L'üscht as driva e vain aint la duonna da Giob. Ella tegna ils mans davant ils ögls, sco sch'ella nu das-chess verer via.*)

Duonna : Brich da't guardar nu poss ris-char,
 tü chi est stat meis marid char. —
 Ingio teis spiert s'artegn' e regna,
 da m'approssmar be! sun indegna.

Giob : O chara duonna, mi' amada
 est propi tü pro mai turnada?
 [O cour, in tocs parast dad ir,
 nu poss bod bricha concepir
 tuot la furtüna e'l plaschair.

(*Tgnand il cour cul man*):
 Eu stögl cul man quiet t'il tgnair.]

Duonna : O Töna, que ais inchapibel,
 ch'hajast plaschair. Ais que pussibel?
 Eu tremblottand gniva plain temma
 da gnir da tai be cun blastemma
 e schnöss s-chatschada our da porta.
 — Quant misra füt eu sco consorta! —

Impè am schladast our la bratscha
 cun furtünada, leida fatscha
 ed il bainvgnü fast tü a mai!
 O chodas larmas, pür culai! (*Ella crida.*)

G i o b : Sviada eirast tras infendscha.
 Uoss' inavant nos sguard be tendscha!
 Que ch'ais passà laschain posar.
 Gugent At vögl eu pardunar.

D u o n n a : O bap, co sun statt' orbantada!
 — Pür uoss' am saint dret desolada,
 cha eu a tai nun ha inclet,
 perfin blasmà teis intellet.
 Nus tuots, errats sün fosa via,
 at ingrazchain! — Sch'eir ta güstia
 nemain incleger nu pudain,
 schi grats l'istess t'ill' acceptain.

G i o b (*mettand seis mans süllas spadlas dals duos infants*):
 Meis chars, beà am ais quist di,
 chi m'ha cun vus tuots reuni.

Nouvavla scena

(*I picha ed aintra il directer.*)

D i r e c t e r (*guardand in stupefacciun süls preschaints*):
 Ah, eu disturb? — La buna saira.
 Nus füssan qua. Vulaiva vaira
 scha das-chain gnir, ma il gëdizi
 disch cha'l momaint nun ais propizi.

G i o b : A l'incontrari, pür gnit aint.
 Quist es meis il plü bel momaint.
 Quels infantets dals lavurants
 chi sajan eir pro mai preschaints!
 Chi vegnan nan eir meis amis.
 Quist es d'la terr' il paradis. (*Directer sorta.*)

Deschavla scena

(*Il general, ils amis e ministers, il directer ed ün pitschen cor d'inxjants aintran. Quels nu sun forsa trats aint in costüms e bels büsch-maints, dimpersè sco simpels povers infants. Il redschissur sto far attenzion da metter sü bellas gruppas. Ils infants vegnan aint da quai schenats, il plü grand mat als ja star in rinch ed intuna üna chanzun, sainza far oters pleuds. Il directer sta da la vart dal cor sco sch'el survagliess. Chant festal nr. 82 «Las Grusaidas».*)

Chant : Lod al Segner nell' otezza,
 la funtana d'allegrezza
 seja hoz portà il prüm.
 In festiva armonia,
 nus lodain da cumpagnia,
 tai otissem, tai chi est la glüm.

(*Fini il chant vain inavant üna pitschna mattina (traccagnotel) e surdà ün pitschen model d'ün fargun a Giob. Il directer t'illa doza sün üna sopcha ed ella disch sü planin cun ün tun da scoula*):

Mattina : Sco pitschen segn, signur patrun
 surdain ad El qua quist fargun.
 Quel va s-chavond il suolch profuond
 e porta gran al pover muond.
 In quista fuorma ha l'atschal
 ün nöbel böt, na böt mortal.
 Sco ün fargun, eir nos patrun
 cun anim bun ed anöbli
 procur' il pan d'iminchadi.

(*Tuots applaudischan, ma na tumultusamaing. Giob para tuot commoss. Eventualmaing po dadourvart chantar amo ün cor dad homens üna chanzun.*)

Giob (*as volvand vers ils preschaints sco per tgnair ün pled ed eir cul tun da discours*):

Chars infantets e genituors,
 amis, meis chars, e vus signuors:
 S-chüsai, scha eu tschantschar nu poss,
 Eu sun per que massa commoss.

Eu as ingrazch be per intant,
 per il regal, bainlair e chant.
 e's licenziesch arcugnuschaint
 per l'inschmanchabel bel momaint,
 sperand cha'l Segner agradischa
 a meis aröv e'S benedischa
 e's maina sün sa buna strada.
 Cun quai s'ingrazch amo 'na jada.

(*Tuots s'volvan per ir.*)

A m i r a v . : Be ün momaint! Eu nu sun bun
 da laschar ir tal' occasiun
 sainz' adressar duos pleds d'ami.
 Commemorabel ais quaist di.
 Cumprova sgüra hoz as vezza
 d'ün güdisch güst, chi sur nus sezza.
 Per nüglia nun es nüglia zuond.
 Tuot vain pajà eir qua sül muond:
 il mal cun mal; il bain cun bain.
 Que qua darcheu nus constatain.
 [Giob ha pati plain da fidanza,
 ma'l premi vain cun abundanza.
 Da giavüschar daplü füss van
 e nu gragess brich a l'uman.]
 Cha iminchün suot ögls pür piglia:
 Giob ha darcheu sia famiglia,
 restabili in seis possess
 ün hom plü rich eu nu savess,
 comblà d'onuors e da pussanza
 e'l dal pajais la granda spranza,
 amà da tuots ed agradi,
 miraculus, d'ün unic di
 gnü adozà sco'l plü potent
 hom dal pajais e president.
 Nos oters stain in sa sumbriva
 e l'adozain cun ün: eviva.

T u o t s : Eviva, eviva!

G i o b (*vers l'ami*): Quist quia nun am plascha brich
 ed am va propi cunter strich. (*Vers ils oters*):

O chi nu fetschan tant' istorgia,
a Dieu pertocca tuot la glorgia
e brich' a mai! Schi s'ingrazchand
ad *El* a tuots eu racumand.

(*El ja ün inclin vers ils preschaints, sco segn chi sajan licenziats.
Tuots van. Giob vers l'ami rav. chi resta inavo.*)

Ündeschavla scena

Giob: Ami, scha vessast ün momaint
be per duos pleds, füss eu cuntaint.

A m i r a v.: O tschertamaing, meis Giob cha stun
adün' a tia disposiziun.

Giob: Ami, quel lod da tia bocca,
quel m'ha fat mal, sül viv am tocca.
Tü nomnast quist la somità
da tuot il böñ. Que nu sarà
in seri tia manianza?
Che mâ sun raps, che'n sich pussanza?
[Quels pon lodar be ils umans
restats amo tant vöds sco vans.]

Ün böñ per mai füss bler plü ot,
per quel vuless eu portar lod.
[Murir pudess plain beadentscha,
scha tras deport e tras suffrentscha
vess meis caracter annöbli
da tuot sen schnöbel schligeri,]
scha ma memoria passess via
süls posteriuors mussand la via,
in als güdand tras tuot lur vita
in dis da led e da desditta
ed admonind che chi ais dret.
Schi que füss meis plü grand dalet!

A m i r a v.: Giob, teis giavüsch as accumplescha.
Teis grand exaimpel nu sblachescha!
Che chi mâ cun tai arriva,
per nus ti' orma saimper viva

e quella disch che ch'ais güstia
 eir scha ils seculs passan via.
 [Sch'tü vivast, schi ti' orma. püra
 la vi' ans muossa da vantüra,
 e scha la mort 't sdrappa da quia,
 teis spiert l'istess mussess la via
 ed our dal regn da la sumbriva
 restess pro nus ti' orma viva.]

G i o b : Ami, a tai vögl eu tradir
 eu craj ch'eu stopcha bod murir.
 Eu saint co cha las forzas van,
 sco per adieu at strendsch il man.
 Teis ultims pleds am han fat bain.
 In quella crett' ans consolain,
 cha neir la mort a nus nu priva
 da l'orma, e cha quella viva.

A m i r a v . : Nu poss chapir, ami, pelvair,
 Nu verer tuot uoss' uschè nair!
 Dai! sü da cheu, cha nus insemel
 ans possans metter vi dal rembel
 chatschand la barcha inavant
 tras tuot orcan, o mar s-chimand.

G i o b : Ch'eu saja qua, ch'eu saja là,
 Eu pro'l timun tschert restarà.

(*Tendschand via il man*):
 Schi buna not, cha stanglantüm
 am terra bod, e la s-chürdüm
 travus ha già tuot las sumbrivas!
 — Las uras sun sgür fich tardivas?

A m i r a v . : Schi dorma bain, fidel famagl
 e bun resvagl daman mamvagl! (*Parta.*)

G i o b : Schi buna not.

Dudeschavla scena

Giob : Schi buna not. Co sun cuntaint.
 — Eu less urar. Beà am saint.
 — Dispersas painas e cuntradi!
 Ma uossa stögl pensar al stadi.
 Che greiv pisser, quanta lavur!
 Eu pos per mai nu vez ninglur.
 I'm para bain chi füss stat ura,
 ch'eir eu vess gñü pos ünsacura.

(*Ün momaint posa, alura va'l cul man süll frunt.*)

I'm vain curius. Tuot sot' e balla
 sco'l batteralas da chüralla!
 Agüd! Gnit pro! Eu'm saint tuot stuorn,
 vez tuot la stüv' ad ir intuorn,
 vez puncts girar; i paress bod (*di: bott*)
 sco sch'eu gniss orb! — che s-chüra not!

(*I vain s-chüür.*)

Che s-chüra not, che sön tremenda
 dandettamaing chi am suprenda!

(*El sbassa il cheu sün maisa, sco per durmir. Ün raz da clerità vain da suringiò e l'anguel sta dasper Giob.*)

Anguel : Eu sun trmiss— alvainta't orma!
 — Tü corp spassi, per saimper dorma!
 O Töna Giob — tü est paisà
 e degn da Dieu in tschél chattà.
 — Vè, spiert uman, alvainta't sü
 dal Bap etern per gnir artschvü.

Giob (*ha dozà il cheu e guarda stut sü per l'anguel, ma sco sch'el nun inclegess gnanca pled. Alura cun tschera sclerida, plaina da beadentscha*):

Ooo — cler separa la s-chürdüm,
 o quanta glüm! — o glüm! — o glüm!
 O beadentscha co ch'eu t'saint!
 Eu od teis clam! Eu vegn cuntaint!

(*Lascha pender il cheu, ed i's vezza ch'el ais mort. L'anguel stenda oura seis bratsch sur seis cheu, e la gruppä resta uschè, sainza far*

mossa. I's doda a sunar ils sains insembel o ün psalm sül orgel da baselgia. Üna vusch ferma ed imposanta da suringiò, scha pussibel cun l'amplificatur, per ch'ella saja plü dad ot co'l pled tschantschà: La musica as doda be bassin. La tenda es crodada — davo üna pezzetta.)

[Vusch giò da tschêl (*cul ritmus dals sains*):

T'alvainta, palainta, tü orma vivainta
cha minchün resainta, cha saimper preschainta
ais l'orma dals morts.

Lur spiert sur tai vaglia in pain' e travaglia!
L'uraglia nu sbaglia: Nu dodast la vusch,
dals Teis be dastrusch?

La disch: Chi sa via, voul far in güstia
nu moura nimia! I vain l'orma sia
dal sgür a dürar!]

Fin.